

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Rozvoj statutárního města Ostrava s využitím strukturálních fondů EU

The Development of Statutory City Ostrava with the Use of EU
Structural Funds

Student:

Kamila Melníková

Vedoucí bakalářské práce:

prof. Ing. Karel Skokan, Ph. D.

Ostrava 2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

ve smyslu § 17, odst. f, zákona č. 111/98 Sb. a Studijního a zkušebního řádu pro studium v bakalářských studijních programech Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, čl. 23 až 26

Student: Kamila Melníková

Studijní program: Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Eurospráva

Téma: Rozvoj statutárního města Ostrava s využitím strukturálních fondů EU

The Development of Statutory City Ostrava with the Use of EU Structural Funds

1. Úvod
 2. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU a rozvoj měst
 3. Strategie rozvoje města Ostravy
 4. Realizace projektů financovaných ze strukturálních fondů EU ve městě Ostrava
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Odborná literatura:

BOHÁČKOVÁ, I.; HRABÁNKOVÁ, M. Strukturální politika Evropské unie. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6

KOLEKTIV. *Strategický plán rozvoje statutárního města Ostrava na léta 2009 – 2015*. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2009.

MAREK, D.; KANTOR, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie. 2. vyd. Brno: Barrister & Principál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. Karel Skokan, Ph.D.

Datum zadání: 26. listopadu 2010

Datum odevzdání: 11. května 2011

Prohlášení

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy 1, 2, 3 a 4 dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila. Veškeré použité zdroje uvádím v seznamu.“

V Ostravě dne 3. května 2011

.....
Kamila Melníková

Na tomto místě bych ráda poděkovala prof. Ing. Karlu Skokanovi, Ph.D. za příkladné vedení této práce a odbornou pomoc. Také bych ráda poděkovala Mgr. Jiřímu Hudci za poskytnutí interních materiálů pro tuto práci a cenné rady.

Obsah

1. Úvod	1
2. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU a rozvoj měst	3
2.1. Charakteristika politiky soudržnosti	3
2.2. Historie	4
2.3. Principy politiky hospodářské a sociální soudržnosti	8
2.4. Cíle strukturální a regionální politiky	10
2.4.1. Programovací období 2000 - 2006	10
2.4.2. Programovací období 2007 - 2013	11
2.5. Nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti	13
2.6. Regionální politika v ČR	15
2.6.1. Systém programování strukturální pomoci a jeho aplikace v České republice	16
2.6.2. Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko	19
2.6.3. Operační program Životní prostředí	20
2.6.4. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost	21
2.7. Rozvoj měst s využitím Integrovaného plánu rozvoje měst	22
3. Strategie rozvoje města Ostravy	24
3.1. Východiska strategického plánu rozvoje města Ostravy	24
3.2. Charakteristika statutárního města Ostrava	25
3.3. Strategický plán rozvoje statutárního města Ostrava pro období let 2009 - 2015	33
3.3.1. Územní rozvoj	33
3.3.2. Rozvoj lidských zdrojů	34
3.3.3. Hospodářský rozvoj	35
3.3.4. Kvalita života	36
3.3.5. Doprava a infrastruktura	38
3.3.6. Životní prostředí	39
3.3.7. Správa města a vnější vztahy	40
4. Realizace projektů financovaných ze strukturálních fondů Evropské unie ve městě Ostrava	42
4.1. Projekt Revitalizace přednádražního prostoru Svinov, 2. etapa	44
4.2. Projekt Procesní optimalizace odboru ekonomického rozvoje Magistrátu města Ostravy	47
4.3. Projekt Ekotermo I.	50
5. Závěr	53
Seznam použitých zdrojů	
Seznam tabulek, obrázků a grafů	
Seznam použitých zkratk	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Příloha č. 1	
Příloha č. 2	
Příloha č. 3	
Příloha č. 4	

1. Úvod

Od 1. května 2004 již Česká republika nepůsobí na mezinárodním poli jako samostatný stát, nýbrž jako rovnoprávný člen integračního celku Evropské unie. Tento klíčový okamžik v novodobé historii českého státu nám přinesl nejen práva a povinnosti, ale i obrovské možnosti pro další rozvoj naší země. Mnohé kompetence byly převedeny na nadnárodní úroveň, země přijala komunitární právo Evropské unie nadřazené národnímu právu, občané České republiky se stali občany Evropské unie - to je jen zlomek z toho, co se změnilo po vstupu do EU.

Možnost podílet se na politice hospodářské a sociální soudržnosti a čerpat prostředky z fondů Evropské unie znamená pro naši zemi obrovskou příležitost. V České republice existují značné regionální disparity - na jedné straně stojí vysoce rozvinutý region hlavního města Prahy, na straně druhé jsou zaostávající regiony s upadajícími tradičními odvětvími. Jedním takovým je i region města Ostravy. V minulosti se Ostrava stala hnacím motorem československé ekonomiky. Z celé země se sem stěhovali lidé za práci v dolech a hutích. Město se rozrůstalo neuvěřitelným tempem, vznikaly nové městské části a nové bytové zástavby, umožňující ubytování nových a nových dělníků a jejich rodin.

Pád železné opony, rozdělení Československa, přechod na tržní hospodářství, nástup nových modernějších odvětví, rostoucí zájem o životní prostředí - tohle všechno se stalo spouštějícím mechanismem úpadku někdejšího industriálního centra. Postupné zavírání dolů a restrukturalizace hospodářství způsobily růst nezaměstnanosti a celkový pokles životní úrovně v regionu zcela závislém na primárním a sekundárním sektoru.

Statutární město Ostrava se ovšem nehodlalo smířit s tímto osudem a nastoupilo novou cestu v rozvoji města a jeho blízkého okolí. Přezdívka „Černá Ostrava“ je již minulostí - na území města Ostravy již nefunguje jediný uhelný důl, město dbá na životní prostředí, rozvíjí se zde výstavba parků a péče o městskou zeleň, převažuje zaměstnanost ve třetím sektoru, roste orientace na výzkum a inovace a zájem o vysoké školství, město se stává stále lákavějším místem pro zahraniční investory. Nemálo tomu pomohlo členství ČR v Evropské unii. Ostrava ve velké míře využívala pro svůj rozvoj již předvstupní nástroje regionální politiky EU a pokračovala ve využívání fondů EU i ve zkráceném programovacím období 2004 - 2006.

Programovací období 2007 - 2013 se dá nazvat klíčovým v dalším rozvoji města. Ostrava na tomto období založila i svůj Strategický plán rozvoje města na léta 2009 - 2015, který navazuje na plán na léta 2005 - 2013, a přizpůsobuje své strategické cíle právě možnostem, které ze strukturální pomoci fondů EU vyplývají.

Cílem této bakalářské práce je popsat historii vzniku, cíle a principy strukturální politiky EU, analyzovat východiska a cíle rozvoje města Ostravy, který souvisí s využíváním prostředků z fondů Evropské unie, a vyhodnotit čerpání těchto prostředků a ilustrovat je na základě tří vybraných projektů.

Práce je rozdělena do tří částí. V první části je nastíněna problematika samotné politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie. Je zde popsán stručný historický vývoj regionální a strukturální politiky, vysvětleny jsou její cíle a principy, pozornost je věnována i regionální politice v České republice a tématice rozvoje měst, která úzce souvisí i s rozvojem města Ostravy.

Druhá část se již věnuje samotné Ostravě, a to její socioekonomické charakteristice a strategii jejího rozvoje. Strategie rozvoje města, popsána v této části, je zpracována na základě dokumentu Strategický plán rozvoje města Ostravy na léta 2009 - 2015, vydaným městem Ostrava v roce 2008 a navazujícím na strategický plán na léta 2005 - 2013.

V poslední části je popsáno čerpání financí z fondů Evropské unie prostřednictvím jednotlivých operačních programů městem Ostrava. Největší pozornost je ovšem soustředěna na tři projekty ze tří operačních programů - ROP NUTS II Moravskoslezsko, OP Životní prostředí a OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

2. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU a rozvoj měst

Politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) - strukturální a regionální politika¹ - patří mezi klíčové politiky Evropské unie. Důkazem je fakt, že tvoří největší výdajovou položku rozpočtu EU v období let 2007 - 2013 (cca 36 % rozpočtových výdajů) (Finanční rámec, 2010).

2.1. Charakteristika politiky soudržnosti

Definice regionální politiky existuje celá řada, avšak žádná z nich nebyla uznána za všeobecně přijatelnou. Přesto lze regionální politiku obecně definovat jako „soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů,“ jak tvrdí Wokoun, Malinovský a kol. (2008, str. 29).

Jiná definice říká, že „klíčovým principem regionální politiky je obecně přesvědčení, že veřejný sektor má z ekonomických a sociálních důvodů úlohu intervenovat na trhu, aby došlo ke snížení regionálních rozdílů, jež vznikají jako následek působení tržních sil. Jinými slovy existuje zde role pro vládu, aby se pokoušela ovlivnit geografickou distribuci ekonomických aktivit,“ jak tvrdí Marek a Kantor (2007, str. 19.).

Regionální a strukturální politika jsou často uváděny jako synonyma, avšak regionální politika je pouze dílčí oblast strukturální politiky, do které též spadá i část zemědělské a sociální politiky (Marek a Kantor, 2009).

Kaňa (2008, str. 106.) uvádí, že „v nejširším slova smyslu je strukturální politika systémem zvýhodňujících nebo prohibitivních opatření, která mocenské orgány uplatňují vůči jednotlivým segmentům ekonomiky.“

Politika soudržnosti je politikou se sdílenými pravomocemi. To znamená, že v kompetenci členského státu zůstává realizace politiky samotné, zatímco koordinace a harmonizace patří do působnosti orgánů Evropské unie (Kaňa, 2008).

¹ Kaňa (2008) používá pojmy strukturální politika a politika hospodářské a sociální soudržnosti jako synonyma.

HSS pracuje na základě principu solidarity² uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj těch chudších, přičemž cílem má být zvýšení životní úrovně obyvatel Unie. Strukturální procesy, které realizují HSS, se soustředí na snížení nerovností mezi regiony, posilování jejich ekonomické a sociální soudržnosti a na snižování sociálního napětí (Boháčková a Hrabánková, 2009). Vzhledem k četným nerovnostem, jež jsou dány především vysokou nezaměstnaností či nízkými příjmy obyvatel, bylo nezbytné učinit nápravy, jak v průmyslu a zemědělství, tak i ve službách. Tento fakt vedl ke vzniku strukturálních fondů, Fondu soudržnosti či jiných finančních nástrojů.

Důvodů vzniku strukturální politiky jako takové je mnoho - mohou být ekonomické, sociální, politické a také ekologické. Především ekonomické hledisko je velice podstatné, neboť regionální nerovnosti ovlivňují výkonnost ekonomiky a sbližováním úrovní oblastí ekonomiky dochází ke zvyšování konkurenceschopnosti a lepšímu vývoji. Dalším důvodem je i nutnost sbližování ekonomik členských států Evropské unie, což je nezbytné pro fungování hospodářské a měnové unie.

2.2. Historie

V počátcích integrace v 50. letech nebyla strukturální či regionální politice věnována žádná větší pozornost. Původní „šestka“ zakládajících zemí (Německo, Francie, Itálie, Nizozemí, Lucembursko a Belgie) spojila své síly především z důvodu prevence před dalším válečným konfliktem, za účelem oživení ekonomiky v poválečné Evropě a také aby mohla konkurovat Spojeným státům. Je zřejmé, že tyto země vedly k integraci mimo mírových především ekonomické podněty. Všechny byly a jsou velice vyspělé, a proto nepřikládaly regionální politice žádný význam. Jejich cílem bylo převážně vybudovat jednotný trh či sblížit ekonomiky členských států za účelem stálého hospodářského růstu. Jedině v Itálii bylo (a stále je) možné nalézt velice chudé regiony, ale předpokládalo se, že se zvyšující se ekonomickou úrovní Společenství se tyto problémy vyřeší samy. Existoval názor, že „uvolnění obchodu s sebou přinese víceméně automaticky vyrovnaní ekonomických regionálních disparit,“ jak tvrdí Boháčková a Hrabánková (2009, str. 7.).

² „Princip solidarity, spočívající v eliminaci negativních důsledků teritoriálně nerovnoměrného rozvoje regionů, a účast EU při snižování zaostalosti postižených oblastí jsou zakotveny v Maastrichtské smlouvě (kapitola XII) jako průvodní princip strukturální politiky,“ jak tvrdí Boháčková a Hrabánková (2009, str. 2.).

Zvláštní pozornost byla věnována jen sociální politice (vznik Evropského sociálního fondu v roce 1960).

V historii vzniku Evropské unie neměla strukturální politika specifické postavení, avšak jisté zmínky je možné nalézt v člancích Smlouvy o EHS (1957), např. v Části I., Článek 2 (EUR-Lex, 2010a):

„Posláním Společenství je vytvoření společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy.“

V 50. a 60. letech 20. století byla regionální politika čistě v kompetenci národních vlád. Začaly však vznikat finanční nástroje s jistou regionální dimenzí. V roce 1958 byla Římskou smlouvou založena Evropská investiční banka, která měla poskytovat půjčky zaostalejším regionům na jejich projekty. Vznikl i již výše zmíněný Evropský sociální fond a v roce 1962 po zavedení společné zemědělské politiky také Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund - EAGGF).

Pohled na regionální politiku se zcela změnil s rozšířením Evropských společenství. V roce 1973 přistoupily Velká Británie, Irsko a Dánsko (Norsko vstup v referendu odmítlo). O realizaci regionální politiky se zasloužily právě Irsko a Velká Británie - země se značnými regionálními problémy. Velká Británie si jakožto čistý plátec do rozpočtu Společenství chtěla strukturální politikou kompenzovat ztráty zapříčiněné společnou zemědělskou politikou.

V roce 1968 bylo založeno Generální ředitelství pro regionální politiku a o pár let později, v roce 1972, byl přijat návrh pro zavedení regionální politiky. Rok nato byla Komisí předložena tzv. Thomsonova zpráva neboli „Zpráva o regionálních problémech v rozšířeném Společenství“. Ta viděla souvislost mezi strukturální a regionální politikou a vznikem Hospodářské a měnové unie. Existovaly totiž obavy, že zavedení jednotné měny by mohlo mít negativní dopad na určité regiony a tím i prohloubení disparit. Na tento popud vznikl roku 1975 Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund - ERDF), který měl shromažďovat a následně přerozdělovat finanční prostředky ve prospěch chudších regionů (Marek a Kantor, 2009). Zatímco Irsko a Velká Británie chtěly co největší objem fondu, Německo³ a Belgie byly opačného názoru. Pro léta 1975 - 1978 bylo pro fond

³ V té době hovoříme o SRN, tedy o Západním Německu, nevykazujícím téměř žádné disparity. Po znovusjednocení s východní částí se jeho pohled na tuto problematiku zcela změnil.

vyčleněno 1,3 miliard ECU a financoval vždy 50 % nákladů na projekt, který byl orientován buď na průmysl nebo na infrastrukturu.

S rozšířením Evropských společenství o další tři státy - Řecko v roce 1981 a Španělsko s Portugalskem v roce 1986 - se význam regionální politiky ještě zvýšil. Jednalo se o země značně závislé na zemědělství s daleko nižší ekonomickou úrovní než ostatní členské státy. Existující jižní země (Francie, Itálie a Řecko - po roce 1981) vyžadovaly kompenzaci za ochotu připustit další rozšíření Evropského společenství, což vedlo ke vzniku tzv. Integrovaných středomořských programů podpory. Jednalo se o první zavedení principu programování⁴ do praxe, a to se stalo také vlaštvou budoucí regionální politiky (König a Lacina, 2004).

Klíčovým okamžikem pro regionální politiku bylo podepsání Jednotného evropského aktu, který vešel v platnost roku 1987. Mimo vytyčení cíle zavedení jednotného vnitřního trhu do roku 1992 stanovil i další cíl týkající se regionální politiky - čl. 130a, hlava V. (EUR-Lex, 2010b):

„Společenství za účelem podpory harmonického vývoje Společenství jako celku rozvíjí a prosazuje svou činnost vedoucí k posilování hospodářské a sociální soudržnosti.

Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi různými regiony a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů.“

Dále bylo stanoveno, že toto snižování disparit se má dít pomocí tří strukturálních fondů, kterými se staly Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond (EAGGF). Od této chvíle je tedy možné mluvit o skutečné politice soudržnosti EU.

Reforma z roku 1988, která vstoupila v platnost roku 1989, zavedla čtyři základní principy realizace regionální politiky: princip koncentrace, programování, partnerství a adicionality. Dále došlo k integraci regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky do tzv. strukturální politiky (Marek a Kantor, 2009).

Na konci 80. let byly vytvořeny speciální územně statistické jednotky NUTS (Nomenclature Unit of Teritorial Statistic), které měly zajistit územní srovnatelnost podle velikosti při zavádění strukturálních nástrojů.

⁴ Vysvětlení pojmu bude dále v textu.

Pro zlepšení způsobu financování se navázaly strukturální opatření na tzv. Cíle, přičemž každému z Cílů byl přidělen určitý finanční obnos. Další novinkou byl i vznik zvláštních forem programů ES, tzv. Iniciativ, které měly řešit problémy společného trhu a obtíže regionů vzniklých existencí společných politik.

Dne 1. listopadu 1993 vešla v platnost Smlouva o Evropské unii, neboli Maastrichtská smlouva, která je dalším klíčovým prvkem ve vývoji regionální politiky. V Článku B si Unie stanovuje mimo jiné cíl „podporovat vyvážený a trvale udržitelný hospodářský a sociální pokrok, zejména vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním hospodářské a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie, jež v souladu s ustanovením této smlouvy v konečném důsledku zahrne i jednotnou měnu,“ (EUR-Lex, 2010c).

Maastrichtskou smlouvou byl založen Výbor regionů, což je poradní orgán hájící zájmy místních a regionálních samospráv v EU. Téhož roku vznikl i Fond soudržnosti (Kohezní fond) fungující jako doplněk strukturálních fondů. Jeho úkolem bylo (a stále je) pomáhat slabším zemím splnit konvergenční kritéria. Týkalo se to zemí s HNP nižším než 90 % průměru EU (tehdy se jednalo o Řecko, Španělsko, Portugalsko a Irsko). Mimo to byl v roce 1993 také založen Finanční nástroj pro řízení rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIFG), který se stal čtvrtým strukturálním fondem, a Evropský investiční fond, který je používán k dofinancování rizikovějších projektů.

Rozšíření EU o Rakousko, Finsko a Švédsko v roce 1995 chod regionální politiky nijak neovlivnilo, naopak tomu však mělo být s rozšířením o deset zemí zejména ze střední a východní Evropy, které se uskutečnilo roku 2004. Jejich HDP odpovídal zhruba jedné třetině unijního průměru. Bylo proto nezbytné přizpůsobit HSS zvýšenému počtu členů tak, aby se její účinnost nesnížila. Pro přípravu programovacího období 2000 - 2006 vznikl dokument Agenda 2000 zabývající se také východním rozšířením. Byl zpracován Evropskou komisí a předložen představitelům členských států v červenci roku 1997. Tento materiál nastínil předpokládaný vývoj EU na počátku 21. století a také kroky, které je nutné pro naplnění předpokládaného vývoje učinit. V dokumentu se mluvilo především o reformě strukturálních fondů a strukturální politiky, o pokračování reformy společné zemědělské politiky, o rozšíření EU a jeho dopadu na její politiky a o otázce budoucího financování Evropské unie (Wokoun, Lukáš a Kouřilová, 2002). Na základě akčního plánu Agenda 2000 byla schválena nová nařízení pro strukturální fondy. Výsledkem reformy bylo zjednodušení celého procesu, větší koncentrace a efektivnost finančních prostředků. Došlo ke snížení Cílů z šesti na tři (viz. subkapitola 2.4.) a k omezení plošnosti poskytované pomoci a zdokonalení kontrol. Mimo

jiné byl schválen rozpočet regionální politiky na léta 2000 až 2006 ve výši 275 miliard eur, z toho 45 miliard mělo připadnout novým členským státům (Marek a Kantor, 2009).

Evropská unie podnikala i další kroky, které měly tehdejším kandidátským zemím pomoci v transformaci jejich ekonomik a usnadnit jejich vstup do Unie. Mezi nejvýznamnější patřily předvstupní nástroje ISPA, SAPARD a PHARE (Boháčková a Hrabánková, 2009).

ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-accession) měl pomoci kandidátským zemím podporovat projekty v oblasti dopravní infrastruktury a oblasti životního prostředí. Pomoc se vztahovala na následující země: Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko (zvláštní přístup byl realizován vůči Kypru).

SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) pomáhal v oblasti zemědělství a rozvoje venkova v kandidátských zemích střední a východní Evropy. Dotace se vztahovaly na podporu projektů v oblasti společné zemědělské politiky a na řešení problému dlouhodobého přizpůsobení zemědělství a venkovských oblastí v kandidátských zemích.

PHARE (z franc. Pologne-Hongrie Actions pour la Reconversion Economique) vznikl už v roce 1989 a byl původně určen pouze pro Polsko a Maďarsko. Postupně se ale mohly přidávat i další kandidátské země. Zpočátku financoval požadavky a potřeby jednotlivých kandidátských zemí vzniklé v procesu transformace jejich ekonomik. Později bylo financování poskytováno výhradně na přípravu vstupu do EU podle priorit Společenství.

V roce 2004 mohlo tedy úspěšně dojít k největšímu rozšíření v historii Evropských společenství, a to o deset zemí převážně ze střední a východní Evropy. Byli jimi Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. V roce 2007 došlo k zatím poslednímu rozšíření o Bulharsko a Rumunsko (Boháčková a Hrabánková, 2009).

2.3. Principy politiky hospodářské a sociální soudržnosti

Reforma z roku 1988 zavedla čtyři hlavní principy, na jejichž základě měly fungovat podpory z fondů. Jednalo se o princip koncentrace, programování, partnerství a adicionality, jak je dále rozvedeno podle Wokouna, Lukáše a Kouřilové (2002).

Princip koncentrace - je vlastně zásada koncentrace úsilí, která spočívá v tom, aby prostředky fondů byly využívány pouze k realizaci předem stanovených cílů co nejúčelněji a nebyly rozměňovány na řadu drobných a méně významných akcí. Jde tedy o snahu věnovat největší množství prostředků do regionů s největšími problémy, pokud možno na projekty přinášející maximální užitek. Aplikace tohoto principu přináší větší efektivitu a účelnost vynaložených prostředků, a také snadnější a přehlednější monitorování a kontrolu.

Princip programování - klade důraz na časový rozvrh při poskytování pomoci. Konec programovacího období se má shodovat s finančními perspektivami pro celkový rozpočet EU. Prostředky fondů se alokují na základě víceletých a multi-sektorálních programů, a ne na základě jednotlivých projektů. Finanční prostředky se umísťují na schválené operační programy, které se posléze realizují skrze konkrétní projekty. Účelem tohoto principu je zajištění co nejkomplexnějšího řešení regionálních problémů a zabránit bezmyšlenkovému přidělování financí na různé projekty. Výsledkem má tedy být integrovaný a ucelený program uskutečněný v dlouhodobějším horizontu.

Princip adicinality (doplňkovosti) - říká, že prostředky z rozpočtu Evropské unie mají pouze doplňovat veřejné výdaje, a ne je nahrazovat. Má jít tedy o spolufinancování daných projektů a finanční prostředky z fondů EU jen doplňují výdaje členských států. Členské státy nesmějí využívat prostředky z EU poskytnuté v rámci hospodářské a sociální soudržnosti jako náhradu svých rozpočtových výdajů. V praxi to znamená, že prostředky poskytnuté ze zdrojů Evropské unie musí být doplněny určeným podílem zdrojů ze strany příjemce pomoci, ať již ze státního rozpočtu, či rozpočtu regionálních a místních, z privátních zdrojů, eventuálně lze tyto prostředky doplnit i úvěrem.

Princip partnerství - znamená, že Komise úzce spolupracuje s odpovídajícími orgány na národní, regionální a místní úrovni určenými každým členským státem pro každou etapu programu. Od roku 1994 se navíc tato spolupráce rozšiřuje o kompetentní orgány a osoby, včetně hospodářských a sociálních partnerů určených členským státem. Cílem je, aby se na konkrétním rozdělení podíleli i samotní příjemci, tzn. regiony, obce, města a soukromé subjekty, pro něž jsou prostředky určeny. Vít Dočkal (2006, str. 11.) říká, že „princip partnerství má charakter kolektivismu“, přičemž kolektivní model vysvětluje jako „přesvědčení, že správné rozhodnutí lze dosáhnout pouze zapojením co nejširšího počtu relevantních aktérů.“

Principy jsou legislativně zahrnuty do Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, které primárně vychází z Nařízení Rady (EHS) č. 2052/1988 a principy více rozpracovává,

konkretizuje, případně rozšiřuje o nové. V programovacím období 2007 - 2013 se při poskytování pomoci vychází z následujících principů:

- doplňkovost (adicionalita);

- partnerství;

- programování;

- koncentrace;

- **monitorování a vyhodnocování** - jde o průběžné sledování a vyhodnocování prováděných opatření a celkové efektivnosti vynakládaných prostředků. Kontroly jsou prováděny *ex ante* (předběžné hodnocení), *interim* (střednědobé hodnocení) a *ex post* (následné hodnocení).

2.4. Cíle strukturální a regionální politiky

Od velké reformy strukturální a regionální politiky v roce 1988 se uskutečnila tři programovací období (1989-1993, 1994-1999, 2000-2006) a zatím poslední čtvrté právě probíhá (2007-2013). Pro každé toto období byly stanoveny tzv. Cíle.

2.4.1. Programovací období 2000 - 2006

Podoba strukturálních operací v předchozím období byla dána v dokumentu Agenda 2000 schváleným Evropskou radou v Berlíně v roce 1999. Hlava 2 rozpočtu EU (strukturální operace) získala pro toto období 213 miliard eur, což znamenalo posílení úlohy strukturálních fondů a Fondu soudržnosti jako základních nástrojů politiky hospodářské a sociální soudržnosti (König a Lacina, 2004). Počet cílů byl zredukován ze sedmi na tři a byla zavedena populační omezení pro jednotlivé cíle, což mělo vést ke koncentraci na nejvíce postižené oblasti.

Cíl 1 - podpora rozvoje a strukturálního přizpůsobování zaostávajících regionů - vznikl spojením Cíle 1 a 6 z předchozího období, byl orientován na regiony s opoždujícím se rozvojem, tzn. že nedosahoval v posledních třech letech hodnoty 75 % HDP/obyv. průměru EU, regiony byly velikostně vymezeny úrovní NUTS 2.

Cíl 2 - hospodářská a sociální konverze oblastí, které se potýkají se strukturálními problémy - vznikl spojením Cílů 2 a 5, byl určen regionům velikosti NUTS 3, které se

potýkaly se strukturálními obtížemi a s adaptací na nové podmínky dané existencí Hospodářské a měnové unie, a které nespádaly do Cíle 1.

Cíl 3 - adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti - vznikl spojením Cílů 3 a 4, jeho smyslem bylo zlepšit přístup ke vzdělání, modernizovat systém vzdělávání, vzdělávacích programů a podpory zaměstnanosti; neměl regionální dimenzi, přičemž způsobilé byly ty oblasti, které nespádaly do Cíle 1 (Boháčková a Hrabánková, 2009).

Tab. 2.1: Přiřazení strukturálních fondů a Cílů pro období 2000 - 2006

Cíle / Nástroje	ERDF	ESF	EAGGF - sekce orientační	FIFG
Cíl 1	x	x	x	x
Cíl 2	x	x		
Cíl 3		x		

Zdroj: Wokoun, Malinovský a kol., Regionální rozvoj, 2008

2.4.2. Programovací období 2007 - 2013

Přestože největší rozšíření EU, které ještě zvýšilo regionální disparity v rámci členských zemí, proběhlo již v roce 2004, reformy, které tento fakt zohlednily, mohly proběhnout až v období následujícím, tedy v letech 2007 až 2013.

Na tento popud dne 18. února 2004 Evropská komise představila návrh na reformu politiky soudržnosti na období let 2007 - 2013: Nové partnerství pro soudržnost: konvergence, konkurenceschopnost a kooperace. Proto byla zakrátko vydána tzv. Třetí zpráva o ekonomické a sociální soudržnosti, která zahrnovala reformu politiky soudržnosti. Ta sloužila jako základ návrhu tzv. Nového partnerství pro růst a zaměstnanost (Marek a Kantor, 2009). A tak mohly být pro období 2007 - 2013 vytyčeny tři základní cíle:

- Konvergence (podpora růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech);
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (podpora ekonomických změn v průmyslových, městských a venkovských oblastech);
- Evropská územní spolupráce (podpora harmonického a vyváženého rozvoje v EU).

Vedle cílů byly stanoveny ještě tři základní priority politiky soudržnosti:

- zvýšení atraktivnosti EU a jejich regionů pro investování a zaměstnávání;
- zlepšení znalostí a inovací jako faktorů růstu;
- vytváření většího počtu kvalitnějších pracovních míst.

Zaměření jednotlivých cílů je následující (Boháčková a Hrabánková, 2009):

Cíl 1 - Konvergence - má podporovat růst a tvorbu pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a regionech, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměru EU25, a které odpovídají úrovni NUTS 2. Cíl 1 je prioritním cílem všech fondů a je určen na urychlení procesu konvergence. Na tento cíl je průměrně alokováno 82 % všech prostředků unijní regionální politiky (v ČR je to dokonce 97,1 %). V rámci České republiky pod Cíl 1 spadá celé území státu vyjma Prahy. Patří sem i většina regionů dvanácti nových členských zemí, dále jižní Itálie, východní Německo, několik oblastí Velké Británie, části Řecka, Portugalska a Španělska.

Cíl 2 - Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - se vztahuje na regiony nespádající do Cíle 1. V případě těchto oblastí není potřeba pomoci tak naléhavá jako v případě cíle Konvergence, a proto je i přidělená výše prostředků podstatně nižší (cca 16 %). Jeho smyslem je posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů včetně posílení zaměstnanosti. V ČR sem spadá jen region Praha, dále sever Velké Británie, území Španělska nespádající do cíle Konvergence, střední Francie, střední Itálie, sever Finska a téměř celý Kypr.

Cíl 3 - Evropská územní spolupráce - se soustředí na podporu harmonického a vyváženého rozvoje na území EU, na podporu další integrace pomocí přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráce. Jsou zde zařazeny všechny regiony v blízkosti vnitřních i vnějších pozemských hranic na úrovni NUTS 3 a všechny regiony úrovně NUTS 3 podél mořských hranic, vzdálené od sebe maximálně 150 km.

Tab. 2.2: Přiřazení strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a Cílů pro období 2007 - 2013

Cíle / Nástroje	ERDF	ESF	Fond soudržnosti
Cíl 1	x	x	x
Cíl 2	x	x	
Cíl 3	x		

Zdroj: Wokoun, Malinovský a kol., Regionální rozvoj, 2008

2.5. Nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti

Hlavními nástroji HSS, pomocí kterých jsou financovány projekty vedoucí k naplňování Cílů, jsou strukturální fondy, Fond soudržnosti a nástroje skupiny Evropské investiční banky. Klíčovým prvkem jsou především strukturální fondy a Fond soudržnosti, které jsou používány jako nástroje spolufinancování projektů na rozdíl od Evropské investiční banky, která poskytuje úvěry na projekty (König a Lacina, 2004).

Strukturální fondy mají nezastupitelný význam pro realizaci hospodářské a sociální soudržnosti EU. Představují peněžní prostředky s přesně stanovenými pravidly pro jejich využití pro rozvoj regionů. Jsou také významnou složkou unijního rozpočtu, tvoří cca 36 % výdajů (Finanční rámec, 2010). SF podporují mnohé typy operací, např. přímé investice do vytváření nových pracovních míst, hospodářská infrastruktura, výzkum a vývoj, ochrana životního prostředí, obnova budov, rozvoj kulturních hodnot aj.

V programovacím období 2000 - 2006 byly cíle HSS naplňovány pomocí čtyř strukturálních fondů: Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu, Evropského zemědělského podpůrného a garančního fondu (konkrétně jeho podpůrná část) a Finančního nástroje pro řízení rybolovu, a pomocí Fondu soudržnosti.

V období následujícím nastaly změny, a to zúžení na pouhé dva strukturální fondy: Evropský fond regionálního rozvoje a Evropský sociální fond. Fond soudržnosti zůstává.

Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund, ERDF) byl založen roku 1975 na základě Nařízení Rady (EHS) č. 724/1975. Jeho posláním je „vyrovnat regionální rozdílnosti ve společenství“ a „podporovat stabilní a udržitelný rozvoj“. ERDF je co do objemu finančních prostředků největším fondem, s cílem směřovat finanční podporu do regionů EU, jejichž rozvoj zaostává, napomáhat jejich rozvoji a odstraňovat ekonomické a sociální rozdíly.

Hlavními oblastmi politiky ERDF jsou produktivní investice k vytvoření nebo zachování permanentních pracovních míst, investice do infrastruktury, rozvoj endogenního potenciálu podporováním lokálního rozvoje a aktivit malého a středního podnikání a technická pomoc (Wokoun, 2006).

Evropský sociální fond (European Social Fund, ESF) byl založen Římskou smlouvou v roce 1957 s posláním „rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti“. ESF slouží k podpoře aktivit na trhu práce, spolufinancuje projekty určené na boj proti dlouhodobé

nezaměstnanosti, rekvalifikace a rozvoj zaměstnanosti. Převážně jsou z tohoto fondu financovány tzv. „měkké“ neinvestiční projekty.

ESF má tři základní záměry:

1. Podpora místních iniciativ v oblasti zaměstnanosti, zejména místní a regionální úmluvy řešící zaměstnanost;
2. Sociální aspekty a situace na trhu práce ovlivňující rozvoj informační společnosti, rozvoj jejího pracovního potenciálu a umožnění jejích možností a výhod všem;
3. Zajištění rovných příležitostí pro muže a ženy je společným cílem pro všechny činnosti (Wokoun, 2006).

Evropský zemědělský orientační a záruční fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF), založený roku 1962, měl dvě sekce - orientační (tato část byla strukturálním fondem) a záruční, která z velké části sloužila pro financování Společné zemědělské politiky a tvořila okolo 95 % všech výdajů fondu.

Orientační sekce EAGGF tvořila jen 5 % výdajů fondu a podílela se na financování operací spadajících do Cíle 1 a v některých případech i do Cíle 2 při rozvoji venkova.

EAGGF se jako celek orientoval v oblasti venkova především na investice do zakládání a rozvoje zemědělských holdingů, pomoc začínajícím farmářům, podpora zemědělců při předčasném odchodu do důchodu, podpora vzdělávacích programů pro pracovníky v zemědělství a lesnictví, podpora a rozvoj lesnictví aj.

Reformou na konci programovacího období 2000 - 2006 se EAGGF rozdělil na Evropský zemědělský záruční fond (EAGF) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD), které jsou součástí Společné zemědělské politiky, a tím pádem stojí mimo strukturální fondy.

Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIFG) byl založen Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 dle nařízení Rady č. 2080/1993. Jeho posláním bylo vyrovnané řízení zdrojů a konkurenceschopné struktury v rybolovu.

Oblastmi aktivit FIFG byly opatření zajišťující udržitelnou rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou, posílení konkurenceschopnosti a revitalizace rybářských oblastí.

Taktéž FIFG prošel reformou v letech 2006 - 2007. Stal se Evropským rybářským fondem a také součástí SZP.

Fond soudržnosti (Cohesion Fund, CF) byl založen Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 na základě Nařízení Rady (ES) č. 1164/1994. Stojí mimo strukturální fondy, funguje jako jejich doplněk. Do roku 2006 se nechoval jako strukturální fond, to znamená, že financoval projekty přímo. Nyní používá financování skrze operační programy.

Od strukturálních fondů se liší tím, že poskytuje pomoc státům, nikoli regionům. Působí pouze v cíli Konvergence a jsou z něj financovány jen projekty zaměřené na životní prostředí a dopravní infrastrukturu (v ČR OP Doprava a OP Životní prostředí).

Stát způsobilý pro pomoc z FS musí mít hrubý národní produkt menší než 90 % průměru EU a musí realizovat program „hospodářské konvergence“, tzn. že předchází nadměrnému deficitu veřejných financí.

V období 2007 - 2013 je pro FS způsobilých 15 států - Řecko, Španělsko, Portugalsko a 12 nově přistoupivších zemí v letech 2004 a 2007 (Boháčková a Hrabánková, 2009).

2.6. Regionální politika v ČR

Stejně tak jako to bylo v počátcích vzniku Evropských společenství, i Česká republika se po svém vzniku roce 1993 zabývala jinou problematikou než byla regionální politika. Jejím prioritami byla především transformace na tržní systém, privatizace aj. Regionální politika byla vždy součástí ostatních politik, nikoli samostatnou oblastí zájmu. Vznikaly ovšem sektorové programy s jistou regionální dimenzí, např. aktivní politika zaměstnanosti se zaměřením na regiony s vysokou nezaměstnaností (Dočkal, 2006).

Důležitým impulsem ke změně byl plánovaný vstup do Evropské unie a s tím spojená „Dohoda o přidružení České republiky k Evropské unii“, která vstoupila v platnost 1. února 1995. Důsledkem bylo uvědomění si důležitosti regionální politiky, především v souvislosti s budoucím možným čerpáním financí z předvstupních fondů EU a následným vstupem ČR do EU. V roce 1996 bylo založeno Ministerstvo pro místní rozvoj a Centrum pro regionální rozvoj. Dále vznikaly regionální rozvojové agentury a mnohé další organizace a subjekty zainteresované v této oblasti.

Dne 1. ledna 2000 byly zřízeny nové vyšší samosprávné celky - kraje, které odpovídají unijní statistické jednotce NUTS 3. Později bylo nutné vytvořit i celky úrovně NUTS 2

s názvem regiony soudržnosti, což bylo dosaženo buď spojením dvou a více krajů, nebo se jím stal kraj samotný, pokud měl dostatečný počet obyvatel (např. Moravskoslezský kraj = Moravskoslezsko). Konkrétní členění regionů v ČR podle NUTS uvádí tabulka 2.3.

Tab. 2.3: Klasifikace regionů v České republice podle NUTS (z franc. Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques)

NUTS 1	Územní jednotka typu velkých oblastí daného státu, obvykle tvořena několika celky. V rámci ČR tvoří NUTS 1 celá republika.
NUTS 2	Nižší jednotka, která odpovídá úrovni středního článku územně správního členění státu. Její velikost je přibližně dána jedním až dvěma miliony obyvatel. V ČR bylo k tomuto účelu vytvořeno 8 regionů soudržnosti.
NUTS 3	Jednotka odpovídající úrovni nižšího územně správního celku, což v ČR představuje 14 krajů (pojmenovaných „vyšší územně samosprávné celky“). Počet obyvatel se pohybuje mezi 200 až 400 tisíci.
LAU 1 (NUTS 4)	Jedná se o tzv. místní správní jednotky. V ČR to jsou bývalé okresy.
LAU 2 (NUTS 5)	V ČR tato jednotka odpovídá obcím s rozšířenou působností.

Zdroj: Dočkal, 2006

Česká republika přistoupila do EU již v roce 2004, tudíž nastoupila do už zaběhnutého sedmiletého období a týkaly se jí jen dva roky, což je vidět i v objemu prostředků. V období 2007 - 2013 má ČR k dispozici 26,7 mld. EUR, naproti tomu v minulém období to bylo „jen“ 2,63 mld. EUR (Marek a Kantor, 2009).

2.6.1. Systém programování strukturální pomoci a jeho aplikace v České republice

Programování strukturální pomoci vychází z principu programování (viz. subkapitola 2.3.). Je to proces tvorby rozvojových (regionálních) programů včetně jejich realizace, kontroly a hodnocení.

Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 definuje programování takto: „Cíle fondu jsou sledovány v rámci systému víceletého programování organizovaného v několika fázích, které zahrnují určení priorit, financování a systém řízení a kontroly,“ (Nařízení Rady, 2010).

V minulosti se Evropská komise podílela na schvalování předkládaných projektů. Tento příliš náročný systém byl nahrazen programovým přístupem, který umožňuje shrnout konkrétní aktivity do jednoho širšího rozvojového plánu (programu rozvoje). Tento přístup

měl zlepšit koordinaci celého systému a umožnit sladění jednotlivých financovaných aktivit tak, aby směřovaly k naplnění stanovených cílů regionální politiky (König a Lacina, 2004).

Proces programování má několik fází, které se ovšem v nynějším období (2007 - 2013) liší od fází v období předchozím (2000 - 2006).

Programová rovina v období 2000 - 2006

V první fázi byl na národní úrovni vypracován Národní rozvojový plán (NDP), který vymezoval přístup státu k podpoře regionálního rozvoje a určil oblasti, u kterých byla pomoc konkrétně implementována. Na základě tohoto dokumentu pak Evropská komise vyjednala dohodu o podobě a konkrétní formě pomoci poskytnuté ze strukturálních fondů na dané období. Tato druhá fáze se nazývala Rámec podpory Společenství (Community Support Framework, CSF) . Třetí fází bylo vytvoření Operačních programů v souladu se stanovenými prioritními osami. Na jednotlivé Operační programy se poté navázaly konkrétní projekty. Tato činnost byla opět v kompetenci národních orgánů.

Tento vícestupňový systém se ovšem týkal ve většině případů pouze Cíle 1. V České republice se v rámci Cílů 2 a 3 používal zjednodušený systém zavedený po roce 1993 kvůli složitým procedurám schvalování. Jednodušší postup měl podobu Jednotného programového dokumentu (Single Programming Document, SPD), který v sobě obsahoval všechny tři fáze (König a Lacina, 2004).

Programová rovina v období 2007 - 2013

V tomto programovacím období nastaly určité změny. Zjednodušený systém byl zrušen a už existuje jen systém vícestupňový. I počet a struktura fází se změnila. Prvním stupněm je dokument Strategické obecné zásady Společenství, který se zpracovává na úrovni Evropské komise. Další stupně jsou již vypracovány na úrovni státu. Jedná se o Národní rozvojový plán na druhém stupni, třetím je Národní strategický referenční rámec a na posledním místě stojí Operační programy.

Dokument Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (Community Strategic Guidelines, CSG) je dokumentem pro regionální politiku EU, obsahuje hlavní zásady a priority HSS pro období 2007 - 2013 a doporučuje způsoby, jak by měly členské země a regiony co nejlépe využívat 382 mld. EUR, které jsou pro toto období k dispozici (Finanční rámec, 2010). Na základě CSG pak každý členský stát vypracuje tzv. Národní strategický referenční rámec.

Tento dokument byl navržen Komisí a schválen Radou a Parlamentem v červenci roku 2006. Mimo jiné zde Komise doporučuje, aby byly upřednostňovány programy zaměřené na zlepšování atraktivnosti měst a regionů EU, na projekty zaměřené na podporu regionálních inovací a růstu ekonomiky.

První fází na národní úrovni v systému programování je Národní rozvojový plán (National Development Plan, NDP), který jasně vytyčuje cíle, které mají být splněny, obsahuje rozpracování priorit do dílčích cílů a popisuje postupy jejich realizace. Charakterizuje systém koordinace politiky HSS, což se promítá do dokumentu Národní strategický referenční rámec. Národní rozvojový plán pak slouží jako podklad pro vyjednávání Národního strategického referenčního rámce s Evropskou komisí (Marek a Kantor, 2009).

NRP je připravován Řídícím a koordinačním výborem, což je nejvyšší formální institut koordinace přípravy ČR na programovací období 2007 - 2013. Tento výbor vznikl na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a předsedá mu ministr pro místní rozvoj.

Národní strategický referenční rámec (National Strategic Reference Framework, NSRF) „představuje rámcovou rozvojovou strategii na úrovni státu a referenční nástroj pro přípravu programování fondů,“ jak tvrdí Marek a Kantor (2009, str. 46.). Navrhuje jej členská země a slouží jako podklad pro jednotlivé operační programy, protože právě na jeho základě vyjednává členský stát podobu OP před Komisí. Konečná podoba NSRR České republiky byla schválena Evropskou komisí 27. července 2007. Struktura dokumentu vychází z legislativy EU a obsahuje analýzy, národní strategii, seznam programů podpory a rozdělení finančních prostředků. NSRR je rozdělen do dvou hlavních částí - strategické a operační. Strategická část vymezuje zvolenou strategii pro definované cíle HSS. Operační část obsahuje seznam operačních programů a rozdělení financí mezi tyto programy.

Operační programy (Operating Programs, OP) jsou posledním stupněm v programové rovině. Pomocí nich je realizováno čerpání finančních prostředků v rámci regionální politiky EU. OP upřesňují oblasti intervencí na národní úrovni i v dílčích regionech členského státu a o jejich schválení rozhoduje Komise. Existují dva druhy operačních programů - tématické a regionální. Tématické se orientují na problematiku daného sektoru či oblasti (např. doprava, životní prostředí), přičemž regionální se vztahují na jeden určitý region (NUTS 2) (Marek a Kantor, 2009).

Na základě Národního rozvojového plánu a Národního strategického referenčního rámce Česká republika pro období 2007 - 2013 sestavila 26 operačních programů, které byly předloženy Komisi ke schválení. Jde o osm tématických operačních programů, sedm regionálních operačních programů, dva programy pro region soudržnosti hlavního města Prahy a devět programů evropské územní spolupráce, viz Příloha č.1 (Marek a Kantor, 2009).

Statutární město Ostrava využívá hned několik programů⁵ pro své projekty. V programovacím období 2007 - 2013 to jsou ROP NUTS II Moravskoslezsko, Integrovaný operační program, OP Životní prostředí, OP Průmysl a inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Nadnárodní spolupráce - Střední Evropa a OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko.

Z kapacitních důvodů není možné popsat každý z těchto programů. Proto jsou níže charakterizovány pouze tři programy - ROP NUTS II Moravskoslezsko, OP Životní prostředí a OP Lidské zdroje a zaměstnanost, z nichž jsou financovány projekty popsané ve 4. kapitole.

2.6.2. Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko

Globálním cílem ROP NUTS II Moravskoslezsko je urychlit rozvoj regionu a zvýšit jeho konkurenceschopnost efektivnějším využitím jeho potenciálu (Strukturální fondy, 2010e).

Tohoto cíle má být dosaženo především zvyšováním kvality života obyvatel a atraktivity regionu pro investory a návštěvníky, zlepšováním podmínek pro práci a volný čas, a rozvojem dalších atributů, které vedou ke spokojenosti obyvatel a návštěvníků.

Celková finanční alokace na program představuje 716,1 milionu eur, což je 15,37 % z celkového objemu financí pro regionální operační programy a 2,68 % všech prostředků určených pro Českou republiku (Strukturální fondy, 2010e). Mezi specifické cíle ROP NUTS II Moravskoslezsko patří:

- Zkvalitnit dopravní infrastrukturu, infrastrukturu krizového řízení a dopravní dostupnost v regionu při současném respektování ochrany životního prostředí;
- Zvýšit prosperitu ekonomiky a kvalitu života regionu a snížit míru nezaměstnanosti;

⁵ Bližší informace k projektům z jednotlivých programů a jejich rozpočtu jsou ve 4. kapitole.

- Všeestranně zkvalitnit prostředí měst a jejich občanskou infrastrukturu v souladu s potřebami jejich udržitelného rozvoje;
- Podpořit komplexní rozvoj venkova a zachovat základní funkce venkovského prostoru regionu Moravskoslezsko pro obyvatele, návštěvníky a investory;
- Vytvořit institucionální, technické a administrativní podmínky pro realizaci Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Moravskoslezsko a absorpční kapacitu regionu.

Specifické cíle jsou realizovány pomocí pěti prioritních os:

1. Regionální infrastruktura a dostupnost;
2. Podpora prosperity regionu;
3. Rozvoj měst;
4. Rozvoj venkova;
5. Technická pomoc.

2.6.3. Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí je zaměřený na zlepšování kvality životního prostředí a tím i zdraví obyvatelstva. Přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu (Strukturální fondy, 2010c).

Vychází z prioritní osy Životní prostředí, konkrétně z priority Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí a spadá pod cíl „Konvergence“. OP ŽP je druhým největším českým operačním programem a z rozpočtu EU je na něj vyčleněno 4,92 mld. EUR. Byl schválen Evropskou komisí 20. 12. 2007. Globálním cíle OP Životní prostředí je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje.

OP ŽP je rozdělen do osmi prioritních os, které rozdělují operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány pomocí tzv. oblastí podpor, které vytyčují, jaké projekty mohou být v rámci odpovídající osy podpořeny. Pro naše potřeby postačí pouze stručný seznam těchto osmi prioritních os:

1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní;
2. Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí;
3. Udržitelné využívání zdrojů a energie;
4. Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží;
5. Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik;
6. Zlepšování stavu přírody a krajiny;
7. Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu;
8. Technická pomoc.

2.6.4. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech (Strukturální fondy, 2010b).

OP LZZ patří mezi vícecílové tematické operační programy. Je financován z prostředků cíle „Konvergence“, ale v oblasti aktivní politiky trhu práce, modernizace veřejné správy a veřejných služeb a mezinárodní spolupráce také z prostředků pro cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“, způsobilým územím je v těchto oblastech proto také hlavní město Praha. Všechny projekty jsou financovány prostřednictvím Evropského sociálního fondu.

Z rozpočtu Evropské unie je na tento operační program vyčleněno 1,84 mld. EUR. Globálním cílem tohoto operačního programu je zvýšit zaměstnanost lidí v ČR na úroveň průměru patnácti nejlepších zemí EU (Marek a Kantor, 2009).

OP LZZ byl schválen Komisí 16. 10. 2007 a je rozdělen do šesti prioritních os:

1. Adaptabilita;
2. Aktivní politika trhu práce;
3. Sociální integrace a rovné příležitosti;
4. Veřejná správa a veřejné služby;
5. Mezinárodní spolupráce;

6. Technická pomoc.

2.7. Rozvoj měst s využitím Integrovaného plánu rozvoje měst

Politika HSS nepřispívá pouze na rozvoj států a regionů, ale zabývá se i rozvojem měst jako takových. K tomu slouží Integrovaný plán rozvoje měst, který využívá i statutární město Ostrava.

Integrovaný plán rozvoje měst (IPRM) je hlavním nástrojem politiky rozvoje měst (urbánní politiky), který zajišťuje koordinaci odvětvových a územních politik ve městech. IPRM funguje především jako nástroj pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů, navazuje na celkovou vizi rozvoje města a slouží k identifikaci problémů a rozvojových oblastí města.

V programovacím období 2007 - 2013 patří IPRM k nejvýznamnějším koordinačním mechanismům pro intervence Regionálních operačních programů (ROP), Tématických operačních programů (TOP) a Integrovaného operačního programu (IOP) cílených na rozvoj měst. Projekty zahrnuté v IPRM jsou podporovány zejména z ROP a IOP. Doplnkově mohou být financovány z TOP. Tím je zajištěno synergické působení jednotlivých aktivit, které realizují strategické rozvojové cíle a priority města a umožňují dosažení významné koncentrace investic (IPRM, 2009).

Zpracovatelem a předkladatelem IPRM je město, které je také odpovědné za jeho realizaci. Ve všech fázích přípravy, zpracování a realizace IPRM je nezbytné respektovat princip partnerství a zapojení veřejnosti. IPRM je zpracováván v těsné spolupráci Asociace krajů ČR a Svazem měst a obcí ČR. Například v Ostravě momentálně probíhají dva integrované plány rozvoje statutárního města s názvy Ostrava - Magnet regionu a Ostrava - Pól rozvoje.

Aktivity obsažené v IPRM směřují k naplnění předem dohodnutého cíle nebo cílů regionu, města, obce či lokality a mohou být podpořeny z jednoho nebo více operačních programů. Projekty zahrnuté v IPRM musí být přínosem v rámci ekonomického rozvoje, sociální integrace, životního prostředí, ve správě věcí veřejných nebo dostupností a mobilitou či zvyšováním přitažlivosti města (MMR ČR, 2007).

IPRM obsahuje zejména dlouhodobou nebo střednědobou rozvojovou strategii města, analýzu silných a slabých stránek města, podrobnou analýzu současné ekonomické a sociální

situace, stanovení priorit s ohledem na priority operačních programů, konkrétní opatření, které vedou k dosažení cílů v jednotlivých prioritních oblastech, časový harmonogram a návaznost jednotlivých aktivit, náklady na realizaci těchto aktivit aj.

K rozvoji měst slouží také **Integrovaný operační program**, který je doplňkem k připravovaným operačním a regionálním operačním programům, a slouží k řešení společných problémů na území České republiky.

Globálním cílem IOP je prostřednictvím zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb podpořit socioekonomický růst ČR a zvýšit kvalitu života občanů.

K hlavním cílům IOP patří:

- Zvýšení efektivity a zkvalitnění procesů a zlepšení dostupnosti služeb veřejné správy na národní a regionální úrovni;
- Modernizace a systémová proměna vybraných veřejných služeb s cílem nastartování procesu celkové transformace veřejných služeb;
- Lepší využití potenciálu území prostřednictvím národních, systémových intervencí v oblasti kultury, bydlení a rozvoje systémů územních politik;
- Zkvalitnit dopravní dostupnost a dopravní obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí;
- Zkvalitnit dopravní infrastrukturu a obslužnost území při respektování ochrany životního prostředí;
- Zkvalitnit podmínky pro život obyvatel ve městech a na venkově.

I Integrovaný operační program má své prioritní osy:

1. Dostupnost dopravy;
2. Rozvoj udržitelného cestovního ruchu;
3. Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel;
4. Technická pomoc.

Celková alokace IOP činí 1 582,4 mil. EUR, z toho pro cíl Konvergence je vyčleněna rozhodující část - 1 553,0 mil. EUR, pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost pak částka 29,4 mil. EUR (nižší částka na tento cíl je odůvodněna výrazně lepší situací v rámci regionu NUTS 2 Praha) (Strukturální fondy, 2010a).

3. Strategie rozvoje města Ostravy

Následující kapitola se zabývá charakteristikou statutárního města Ostrava a popisuje jeho rozvoj na základě aktualizovaného Strategického plánu rozvoje města Ostrava na léta 2009 - 2015, který vychází ze strategického plánu pro období let 2005 až 2013 (Strategie rozvoje, 2009).

3.1. Východiska strategického plánu rozvoje města Ostravy

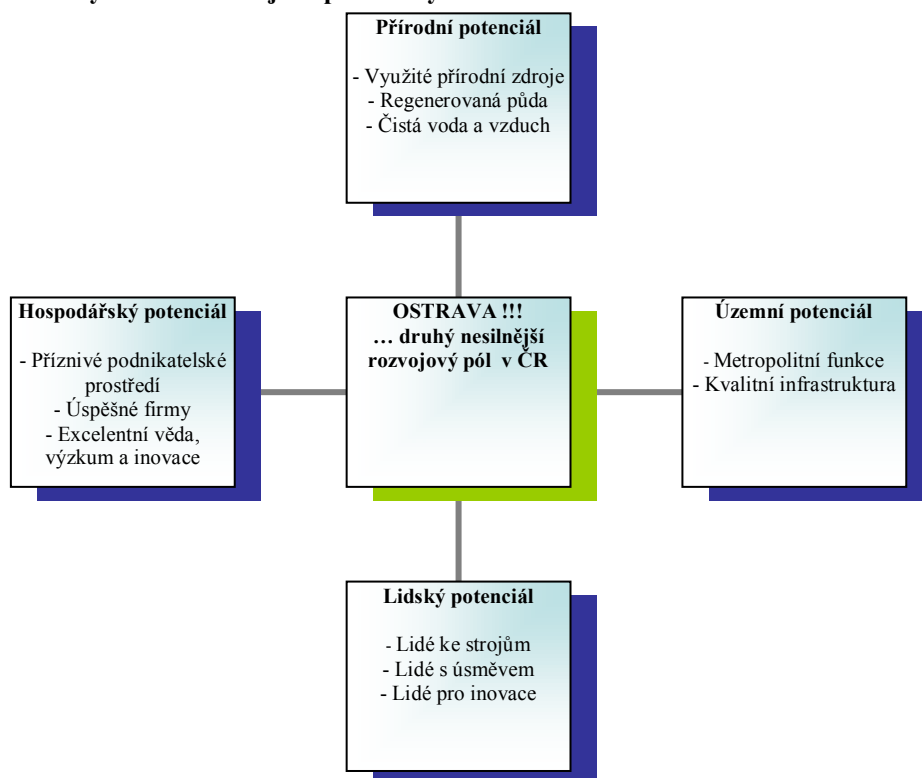
Strategický plán rozvoje města Ostravy je připravován pro potřeby města a slouží jako nástroj intervence samosprávného města v oblasti ekonomického a sociálního rozvoje. Tento plán má sloužit jako koncepční předloha a jako předloha dlouhodobých cílů města. Strategický plán má především odpovědět na otázky, jakým směrem se bude město ubírat v následujících 10 až 15 letech, jakým způsobem chce dosáhnout svých cílů a jaké nástroje a zdroje chce použít (Strategie rozvoje, 2009).

Doposud platný strategický plán pro období 2005 - 2013 byl vytvořen v podmínkách, které se značně lišily od těch nynějších. V té době nezaměstnanost v kraji šplhala k počtu 110 000 obyvatel a v Ostravě 30 000 obyvatel, dálnice D47 existovala jen na papíře, projekty typu průmyslových zón, nové haly nádraží Svinov či automobilky Hyundai byly zatím velkou neznámou.

Měnící se situace v kraji i ve městě si vyžádala potřebu aktualizovat původní strategický plán, a to na období let 2009 - 2015. Zvolené období bylo vybráno právě proto, aby se město připravilo na příliv financí z fondů Evropské unie, který má právě v těchto letech vrcholit. O aktualizaci strategického plánu rozhodla rada města v květnu 2008.

Nový dokument pro období 2009 - 2015 vznikl na základě důkladné analýzy vývoje města a řady studií. Byly vymezeny čtyři hlavní rozvojové potenciály města - hospodářský, lidský, přírodní a územní (viz. obrázek 3.1). Na zpracování plánu se podíleli nejen politici aktéři a pracovníci magistrátu, ale i tzv. Strategická expertní skupina, jejímiž členy byli vybraní zástupci podnikatelských subjektů, akademické půdy a dalších organizací (Strategie rozvoje, 2009).

Obrázek 3.1: Čtyři hlavní rozvojové potenciály statutárního města Ostrava

Zdroj: vlastní úprava podle Strategie rozvoje, 2009

Aktualizovaná forma strategického plánu rozvoje města má motivovat jak samosprávné orgány, tak široký okruh partnerů města ke spolupráci při naplňování společné vize „Ostrava !!! ... druhý nejsilnější rozvojový pól v ČR“.

3.2. Charakteristika statutárního města Ostrava

Ostrava je nejen metropolí Moravskoslezského kraje, ale také rozlohou druhým největším městem České republiky. Jeho celková rozloha činí 214,2 km². Co do počtu obyvatel, který v obvodu statutárního města činí 310 464 k 1. lednu 2011, je třetím největším městem (Ostrava, 2011b).

Statutární město Ostrava má strategickou pozici - leží v blízkosti dvou státních hranic, 10 km jižně od Polska a 50 km západně od Slovenska. Od hlavního města Prahy je vzdáleno 360 km, přičemž mezi nimi existuje kvalitní dopravní spojení - letadlem z mezinárodního letiště Leoše Janáčka, rychlovlakem Pendolino či po dálnici D1.

Vedle Prahy je také Ostrava jedním z nejatraktivnějších cílů směřování investic. Během posledních let zde vyrostly průmyslové zóny a vznikaly mnohé developerské projekty. Mimo jiné má Ostrava kvalitní lidský potenciál, zejména co se týče absolventů technických

oborů. Velice roste vzdělanost místní populace díky rozsáhlé síti veřejných i soukromých středních škol a tří univerzit. Navíc je zde silné zázemí vědy, výzkumu a inovací.

Ostrava je město s potenciálem, které se orientuje na strategické příležitosti. Od roku 1998 spolupracuje se svými partnery na koncepčním a strategickém plánování rozvoje. V roce 2008 byla zpracována aktualizovaná forma strategického plánu rozvoje města do roku 2015. Aktualizovaná strategie si klade za cíl být druhým nejsilnějším rozvojovým pólem České republiky, a to i přes současnou ekonomickou recesi naplněním skrze posilování jak metropolitních funkcí města Ostravy, tak dalším rozvojem v oblasti lidského, hospodářského a přírodního potenciálu (Ostrava, 2011b).

Základní zeměpisné informace

Statutární město Ostrava má rozlohu 214,22 km² a nachází se v severovýchodní části Moravskoslezského kraje. Poloha města se pohybuje v nadmořské výšce mezi 193 - 336 m.n.m. Průměrná roční teplota je zde 10,3 °C a průměrný roční úhrn srážek pak 721,5 mm (Ostrava, 2011c).

Administrativní členění města

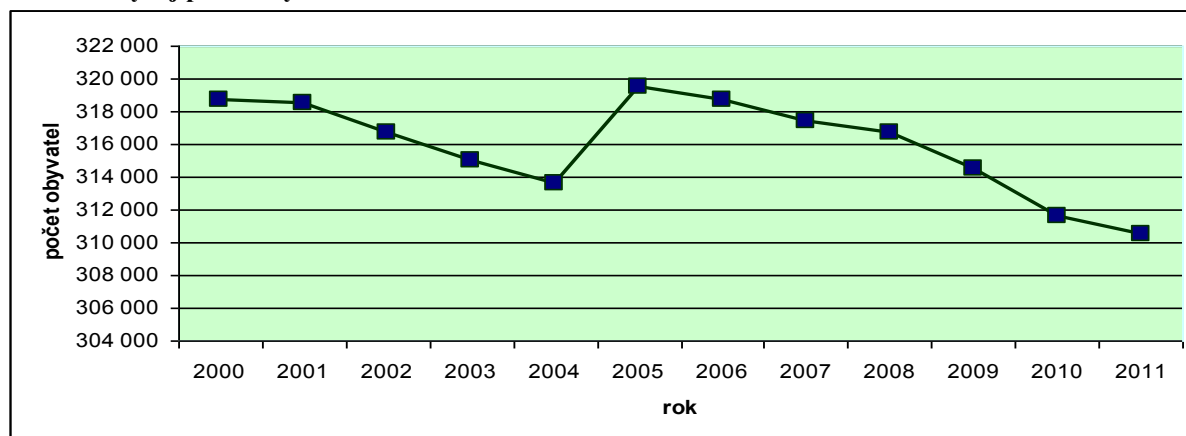
Statutární město Ostrava je rozděleno do 23 městských obvodů, z nichž největší je Slezská Ostrava s 4 174 ha a nejmenší Pustkovec se 107,2 ha. Nejvíce obyvatel, konkrétně 116 945, žije v Ostravě - Jih.

Obyvatelstvo

Nejnovější statistika z 1. ledna 2011 uvádí počet obyvatel 310 464. Hustota osídlení představuje 1 437 obyv./km², která je největší v celém Moravskoslezském kraji a třetí největší v republice (za Prahou a Brnem).

Podobně jako je tomu v celé republice, i Ostrava prochází populační stagnací. Pro další vývoj města bude určující zejména nepříznivý úbytek populace migrací a stárnutí ostravského obyvatelstva. Jak je vidět na grafu 3.1, počet obyvatel v Ostravě klesá. Mezi léty 2001 a 2007 klesl o 2,41 %, čímž se město dostalo na 4. místo v největším úbytku obyvatel v porovnání jednotlivých indexů migrace v rámci krajských měst.

Graf 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Ostravě od roku 2000 do 1. ledna 2011

Zdroj: Ostrava (2011c)

Z tabulky 3.1. je vidět, že se Ostrava v posledních letech potýká se záporným přírůstkem obyvatel. Záporné saldo se sice od roku 2005 opět snižuje, avšak počet obyvatel od roku 1992 nepřetržitě ubývá, jak bylo vidět na grafu 3.1. Úbytek je způsoben jak pasivním migračním saldem, tak i relativně nízkou porodností. V poslední době se sice rodí více dětí, ale hodnoty se stále pohybují mnohem níže, než jak tomu bylo okolo roku 1990. Migrační saldo v Ostravě za posledních dvacet let vykazovalo záporné hodnoty. S tímto trendem se počítá i do budoucna, avšak má být kompenzován vyšší migrací z východní Evropy.

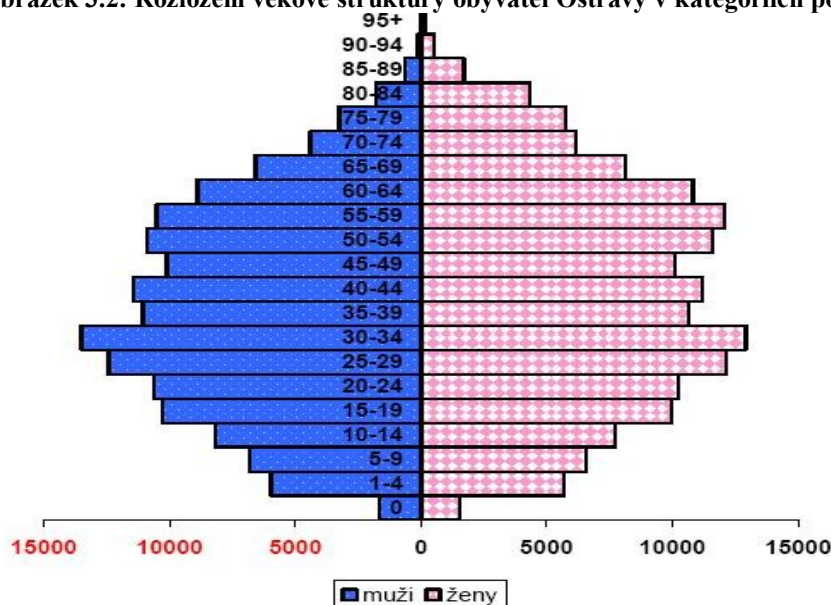
Tab. 3.1: Ukazatele populačního vývoje v Ostravě v letech 1990 - 2007

	1990	1995	2000	2005	2006	2007
Sňatky	3 138	1 794	1 692	1 653	1 652	1 896
Rozvody	1 245	1 182	1 241	1 224	1 193	1 208
Živě narození	4 516	3 095	2 853	3 269	3 241	3 431
Potraty	4 498	2 099	1 527	1 225	1 197	1 366
Zemřelí celkem	3 970	3 627	3 342	3 393	3 233	3 364
Kojenecká úmrtnost	62	36	17	16	10	9
Přirozený přírůstek	546	-529	-489	-124	8	67
Migrační přírůstek	-299	-328	-733	-1 200	-988	-791
Celkový přírůstek	247	-857	-1 222	-1 324	-980	-724

Zdroj: ČSÚ (2011)

Co se věkové struktury týče, patří Ostrava mezi města s nejmladší populací. Přesto se i zde projevuje stárnutí obyvatel. V roce 1998 byl průměrný věk v Ostravě 37,7 a v roce 2007 se již zvýšil na 40,3. Blíže je věková struktura obyvatel vidět na obrázku 3.2.

Obrázek 3.2: Rozložení věkové struktury obyvatel Ostravy v kategoriích po pěti letech v roce 2006

Zdroj: Ostrava (2011c)

Vzdělanost obyvatelstva

Úroveň vzdělanosti obyvatelstva se v současné etapě hospodářského rozvoje, charakterizované přesunem ekonomických aktivit do sektoru služeb a vědy a výzkumu, stává jedním z rozhodujících předpokladů rozvoje území.

Město Ostrava patří mezi územní jednotky s nižší mírou vzdělanosti. Index vzdělanosti⁶ zde dosahuje hodnoty 48,46 % (rok 2007), jak je vidět v tabulce 3.2. Podíl osob starších 15 let s vysokoškolským vzděláním ale postupně roste.

Tab. 3.2: Vzdělanostní struktura obyvatelstva (údaje z roku 2007)

Územní jednotka	Obyvatelstvo 15+	V tom podle vzdělání v %						Index vzdělanosti
		1	2	3	4	5	6	
Brno	322 164	0,18	17,53	29,6	33,67	17,93	1,09	69,53
Plzeň	142 001	0,24	17,69	34,15	33,7	12,55	1,67	58,79
Ostrava	264 901	0,48	24,02	35,86	27,4	10,53	1,71	48,46
MS kraj	1 051 687	0,53	25,24	38,72	26,41	7,75	1,35	41,91
ČR	8 575 198	0,44	23,03	37,96	28,35	8,89	1,32	46,13

Legenda: 1 - bez vzdělání, 2 - základní, 3 - vyučení, střední odborné, 4 - střední s maturitou, 5 - vysokoškolské vč. bakalářského, 6 - nezjištěno.

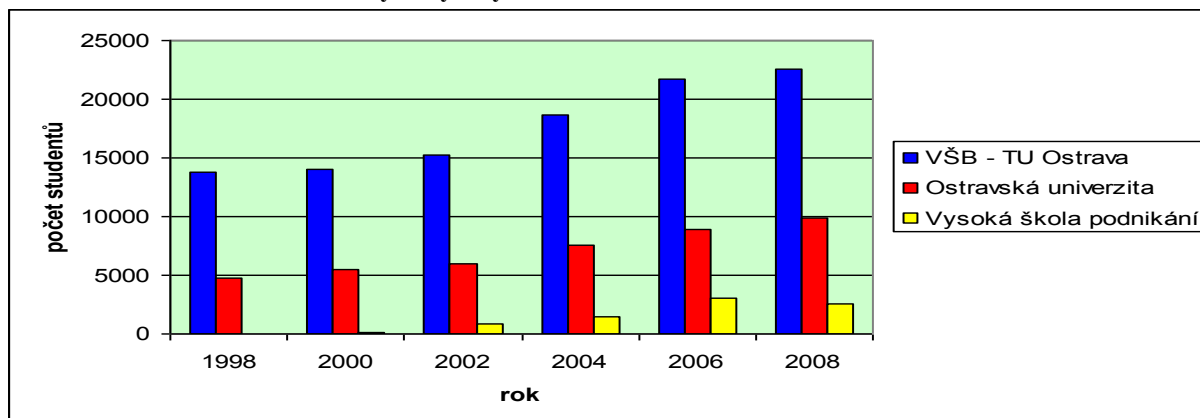
Zdroj: Ostrava (2011c)

⁶ Index vzdělanosti je ukazatel konstruovaný jako podíl obyvatelstva se středním a vysokoškolským vzděláním na dospělé populaci. Vysokoškolskému stupni je dáována dvakrát větší váha než středoškolskému.

Školství

V okrese Ostrava je kvalitní školní zázemí. Je zde 92 mateřských škol, 95 základních škol, 44 středních škol, 1 konzervatoř a 4 vyšší odborné školy. Dále se zde nacházejí dvě významné veřejnoprávní vysoké školy, Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava a Ostravská univerzita, a od roku 2000 zde rovněž působí soukromá Vysoká škola podnikání, a.s.

Graf 3.2: Počet studentů ostravských vysokých škol v letech 1998 - 2008

Zdroj: Ostrava (2011c)

Jak je vidět v grafu 3.2, počet studentů na všech třech vysokých školách stoupá. Navíc v roce 2008 proběhl průzkum Uplatnitelnost absolventů škol v podnicích a organizacích v Moravskoslezském kraji, přičemž jeho výsledky spokojenosti zaměstnavatelů ukázaly na poměrně kvalitní školství. Zaměstnavatelé hodnotili pozitivně celých 91,2 % absolventů vysokých škol při vzorku 594 absolventů (Ostrava, 2011c).

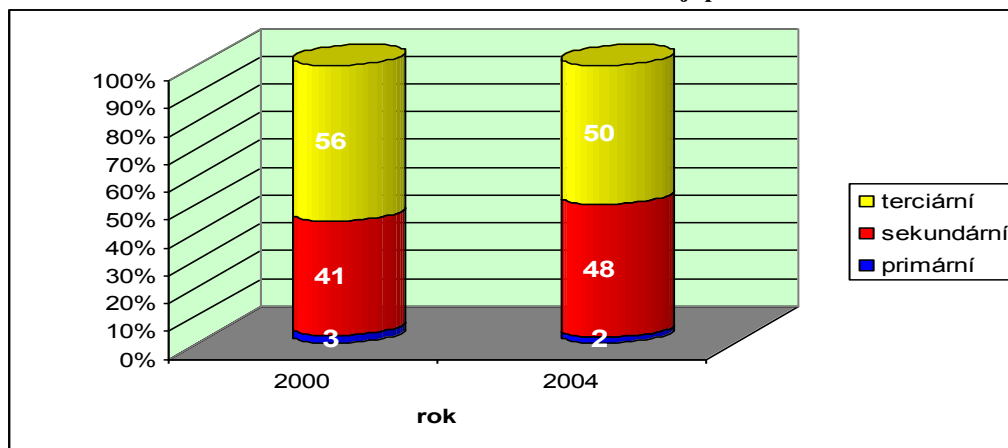
Trh práce a zaměstnanost

V posledních letech se situace na trhu práce zlepšuje. K pozitivnímu vývoji v zaměstnanosti přispívá např. dobrý výkon hospodářství, pokračující ekonomický růst, postupné rozšiřování výrobních kapacit investorů působících v průmyslových zónách nebo příchod nových zahraničních investorů (Hyundai).

Zaměstnavatelé všech věkových kategorií zaměstnávali k 31. 12. 2007 v okrese Ostrava celkem 139 045 osob, což je o 6,9 % více než koncem roku 2006. Také počet OSVČ se v během tohoto období zvýšil o 5,5 % (Ostrava, 2011c).

Jak je vidět na grafu 3.3, nejvíce osob v Moravskoslezském kraji je zaměstnáno ve třetím sektoru. Podíl se sice mezi léty 2000 a 2004 snížil, přesto však tento sektor stále dominuje.

Graf 3.3: Struktura zaměstnanosti v Moravskoslezském kraji podle sektorů

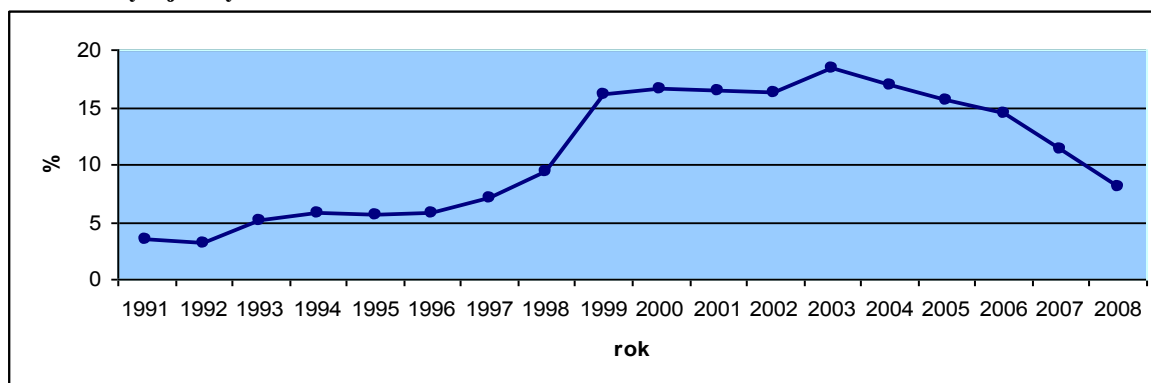

Zdroj: ČSÚ (2011)

Bohužel nezaměstnanost byla a stále je tzv. strašákem v regionu Ostravy. Úpadek tradičních odvětví v 90. letech způsobil hromadné propouštění a krizi na trhu práce. Tento trend se naštěstí zlepšuje. V roce 2007 byla nejpriznivější situace od poloviny 90. let. Přispěl k tomu jak pokračující dobrý výkon české ekonomiky, ale také zpřísnění legislativy v sociální oblasti, příznivé klimatické podmínky v zimním období či rozvoj průmyslových zón v Ostravě.

Na grafu 3.4 je vidět, že v posledních letech míra nezaměstnanosti klesá. Tato příznivá situace by měla podle odhadů dále pokračovat. Situace, kdy se hodnota blížila dvaceti procentům, je již doufejme minulostí.

Graf 3.4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Ostravě v letech 1991 až 2008

Zdroj: ČSÚ (2011)

Hospodářství

Hospodářství statutárního města Ostravy prošlo v posledních dvaceti letech restrukturalizací. Ta byla provázena již zmíněnou výraznou redukcí zaměstnanců v tradičních

odvětvích. Vzhledem k významnému postavení těchto odvětví v rámci lokální ekonomiky se v tomto důsledku Ostrava stala jedním z nejpostiženějších regionů v ČR.

Situace se však od roku 2004 začala měnit, a to především díky celkovému hospodářskému růstu republiky a poptávce po produkci typické pro tento region. Všemu přispívá i masivní příliv investic do průmyslových zón a nárůst počtu developerských projektů. Své investiční záměry zde realizuje řada světových společností, např. Hyundai, AccelorMittal, TietoEnator, Multi Development, CTP Invest, ASUS Czech aj.

Mezi nejvýznamnější odvětví v Ostravě z hlediska zaměstnanosti patří zejména zpracovatelský průmysl, dále odvětví vzdělání a dopravy. V rámci zpracovatelského průmyslu se jedná především o hutnictví a strojírenství.

Nejvýznamnější zaměstnavatelé v Ostravě co do počtu zaměstnanců jsou AccelorMittal, Vítkovice Holding, Fakultní nemocnice Ostrava, Dopravní podnik Ostrava, a.s., Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Městská nemocnice Ostrava, Evraz Vítkovice Steel, a.s., Česká pošta, ČD Cargo, a.s., a Hruška, spol. s.r.o.

Z hlediska zahraniční účasti jsou nejvýznamnější společnosti AccelorMittal Ostrava, a.s., TietoEnator Czech s.r.o., ASUS Czech, s.r.o., Sungwoo Hitech s.r.o., Dalkia Česká republika, a.s., Tesco Stores ČR a.s., GE Money Multiservis, a.s., Telefónica O2 Czech republic, a.s., Trefil & Schomberg s.r.o a Ahold Czech Republic, a.s.

Na významu nabývají i firmy podnikající ve stavebnictví, jako jsou TCHAS, spol. s.r.o., VOKD, a.s., a ODS - Dopravní stavby Ostrava, a.s.

Již zmíněné průmyslové zóny hrají klíčovou roli v ekonomickém vývoji posledních let. Jedná se zejména o zóny Ostrava - Hrabová, Ostrava - Mošnov, Vědecko-technologický park Ostrava, a.s., rozvojovou zónu Ostrava - Hrušov, zónu lehkého průmyslu „Nad Porubkou“ a další podnikatelské areály v Ostravě - Mošnově (Ostrava, 2011c).

Od roku 2004 došlo v Ostravě k výraznému posunu v oblasti přílivu zahraničních investic. Podle agentury CzechInvest byla do roku 2004 na území města Ostravy podpořena jen jedna investiční akce (Hayes Lemmerz Alukola, s.r.o. v roce 1998), což bylo hodnoceno jako podprůměrné zastoupení zahraničního kapitálu v rámci Moravskoslezského kraje. Naproti tomu již v roce 2007 představovaly projekty realizované CzechInvestem na území okresu Ostrava 4 % všech podpořených projektů, přes 2 % umístěných investic a asi 3 % generovaných pracovních míst v rámci celé České republiky (Příklady několika projektů jsou uvedeny v tabulce 3.3). Tento trend by měl dále pokračovat, a to především v návaznosti na

investici korejské automobilky Hyundai v průmyslové zóně Nošovice, která zvýšila zájem dalších investorů z odvětví automobilového průmyslu i o další průmyslové zóny v Moravskoslezském kraji - především o zónu v Ostravě - Hrabové a Mošnově (Ostrava, 2011c).

Tab. 3.3: Příklady úspěšných investic realizovaných pomocí agentury CzechInvest v Moravskoslezském kraji

Investor	Sektor	Země původu	Investice (mil. Kč)	Pracovní místa	Rok	Místo
Behr	automobilový	Německo	500	130	2006	Mošnov
CCG	letectví	Česká republika	1 049,85	176	2006	Mošnov
Hyundai Motor Company	automobilový	Jižní Korea	30 000	3000	2006	Nošovice
TietoEnator	informační technologie	Finsko	26,6	330	2005	Ostrava
Osram	elektronický	Německo	345,7	115	2004	Bruntál

Zdroj: CzechInvest (2011)

Věda a výzkum

Věda, výzkum a inovace hrají klíčovou roli v nynějším ekonomickém rozvoji města.

To souvisí s diverzifikací závislosti ekonomiky pouze na určitém typu hospodářství a se snižováním dlouhodobé nezaměstnanosti.

Za posledních deset let značně stoupl počet jak pracovišť výzkumu a vývoje, tak i počet osob v tomto oboru zaměstnaných (viz Příloha č. 3).

V roce 2008 bylo na podporu vědy a výzkumu z krajského rozpočtu vynaloženo zhruba 6 milionů korun, v roce 2009 to bylo téměř 40 milionů korun. Skoro polovinu kraj vyplatil formou dotace vysokým školám na přípravu projektů v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. V roce 2010 směřovalo do vědy a výzkumu 20 milionů korun a s podobnou částkou se počítá i letos. Loni se díky dotačnímu titulu kraje na podporu vědy a výzkumu, který realizovaly vysoké školy a výzkumné subjekty na území kraje, podařilo

vyvolat také soukromé investice do vědy a výzkumu ve výši 4,4 milionu korun (MSkraj, 2011).

3.3. Strategický plán rozvoje statutárního města Ostrava pro období let 2009 - 2015

Celý strategický plán je rozčleněn do sedmi prioritních oblastí - územní rozvoj, rozvoj lidských zdrojů, hospodářský rozvoj, kvalita života, doprava a technická infrastruktura, životní prostředí a správa města a vnější vztahy. Každá z těchto oblastí má své vlastní dílčí vize a několik strategických cílů, které mají být naplněny pomocí konkrétních opatření (Strategie rozvoje, 2009).

3.3.1. Územní rozvoj

Dílčími vizemi prioritní oblasti Územní rozvoj jsou *Metropole regionu*, *Inspirativní architektura* a *Živý organismus*.

Tab. 3.4: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Územní rozvoj

Specifický cíl	Opatření
1.1. Trvale posilovat metropolitní funkce města	
1.2. Zvýšit atraktivitu města novou architekturou	1.2.1. Využívání architektonických soutěží pro významné městské projekty
	1.2.2. Motivace stavitelů a developerů k originalitě a vysoké kvalitě architektonických děl
1.3. Překonat nekompaktní strukturu města	1.3.1. Odstranění nespojitých a omezujících prvků a ploch na území města
	1.3.2. Realizace klíčových projektů pro rozvoj území města

Zdroj: vlastní zpracování podle Strategie rozvoje (2009)

Město má nekompaktní územní strukturu. Mezi významnými subcentry existují volné a funkčně nevyužité prostory, komunikační koridory a prostory výrobních areálů. Avšak město usiluje o to, aby byla tato volná místa do roku 2015 využita pro nové průmyslové areály, bytové zástavby a obchodní střediska.

Výzvou do budoucna jsou jak realizované projekty (Nová Karolina), tak i ty plánované (Nové Vítkovice). Pro další rozvoj zde existuje značný potenciál, přičemž jeho využití znamená jedinečnou příležitost pro zvýšení a posílení pozice města jako dynamicky se rozvíjející metropole regionu.

Vizi pro rok 2015 je být lákavým místem pro všechny návštěvníky, zlepšovat prostředí pomocí kultivace zeleně, péčí o parky a o vodní toky, pokračovat v rekonstrukci a modernizaci průmyslových objektů a areálů, zejména v centru města a okolí.

Příklady klíčových aktivit a projektů: vypisování architektonických soutěží, určení nespojitých ploch a jejich vhodné zapojení do organismu města, zahrnutí vodních toků do organismu města, projekt Nové Vítkovice, projekt Hrušov aj.

3.3.2. Rozvoj lidských zdrojů

Díličními vizemi prioritní oblasti Rozvoj lidských zdrojů jsou *Lidé pro inovace*, *Lidé ke strojům* a *Lidé s úsměvem*.

Tab. 3.5: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Rozvoj lidských zdrojů

Specifický cíl	Opatření
2.1. Připravit, přilákat a udržet vysoce kvalifikované a tvůrčí odborníky pro rozvoj oborů s vysokou přidanou hodnotou	2.1.1. Zajištění špičkových odborníků pro realizaci inovativních projektů nadregionálního významu
	2.1.2. Zkvalitňování komunikace mezi zaměstnavateli a školami a její využití k modernizaci vzdělávacích programů
	2.1.3. Rozvoj tvůrčího potenciálu dětí a mladých lidí
2.2. Zajistit lidské zdroje pro strojírenské a další technické obory	2.2.1. Optimální využití místních obyvatel pro uspokojení poptávky firem po zaměstnancích
	2.2.2. Cílené doplňování chybějících zaměstnanců z externích zdrojů
	2.2.3. Rozvoj kvalitního technického vzdělání ve školách a vzdělávacích organizacích procesu celoživotního učení
2.3. Podporovat osobní a profesní úspěšnost všech obyvatel rozvojem jejich obecně využitelných kompetencí	2.3.1. Rozvoj schopnosti obyvatel města ke komunikaci v angličtině
	2.3.2. Rozvoj měkkých kompetencí pro trh práce
	2.3.3. Rozvoj lidských zdrojů ve službách
	2.3.4. Kvalitní vzdělávání v humanitních a medicínských oborech

Zdroj: vlastní zpracování podle Strategie rozvoje (2009)

Město Ostrava má velký potenciál v lidských zdrojích, ale jejich kvalita a struktura není pro potřeby města dostatečně vyhovující. Stále se potýká s vysokou nezaměstnaností, a to především dlouhodobou. Na jedné straně zde existuje velká skupina nezaměstnaných a osob s nízkými příjmy, na straně druhé je zde velká poptávka po kvalifikované pracovní síle

převážně v technických oborech. Tohle částečně řeší absolventi technické univerzity, ale jejich počet je nedostatečný. Vizí do roku 2015 je nejen snížit nezaměstnanost, ale také snížit počet ekonomicky neaktivních obyvatel.

Dále chce Ostrava do roku 2015 docílit toho, aby již nebyla vnímána jen jako průmyslové město či „černá Ostrava“. Už déle se orientuje ve velké míře na vědu, výzkum a inovace, a touto cestou se chce ubírat i dále.

Příklady klíčových aktivit a projektů: IT4INNOVATIONS - Centrum excelence, každoroční konference a veletrh pracovních příležitostí „Kariéra+“, kariérové poradenství pro zájemce o zaměstnání či jeho změnu, FORTECH: další rozvoj iniciativy zaměřené na popularizaci technických oborů u dětí základních škol, zlepšení výuky angličtiny na všech typech škol, zřízení Právnické fakulty, zřízení Lékařské fakulty aj.

3.3.3. Hospodářský rozvoj

Díličními vizemi prioritní oblasti Hospodářský rozvoj jsou *Klíčové obory*, *Špičkové služby* a *Magnet turismu*.

Tab. 3.6: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Hospodářský rozvoj

Specifický cíl	Opatření
3.1. Vytvářet prostředí pro dynamický rozvoj místní ekonomiky v klíčových oborech	3.1.1. Rozvoj firem v oborech klíčových pro místní ekonomiku
	3.1.2. Příprava a realizace projektů nadregionálního významu v klíčových oborech
	3.1.3. Aktivní získávání významných investorů v klíčových oborech
3.2. Stát se městem se špičkovou kvalitou služeb ve všech oblastech spojených s rozvojem místní ekonomiky a blahobytu jeho obyvatel a návštěvníků	3.2.1. Rozvoj outsourcingových služeb pro firmy a organizace
	3.2.2. Rozvoj služeb pro obyvatele a návštěvníky
3.3. Být turistickým magnetem regionu s nabídkou mimořádných zážitků ve vybraných oblastech	3.3.1. Magnet v oblasti industriálního turismu
	3.3.2. Magnet v oblasti profesního turismu
	3.3.3. Magnet v oblasti zábavního turismu

Zdroj: vlastní zpracování podle Strategie rozvoje (2009)

Ostrava je dnes na dobré cestě k dynamickému rozvoji, a to nejen díky dokončení dálnice D47. Potenciál v lidech a kapitálu láká mnohé investory. Město se dostává do role prudce se vyvíjející metropole. Je sídlem mnoha významných firem, automobilového

průmyslu a na vrchol se dostávají IT obory. Klíčovým prvkem jsou i realizované či plánované projekty jako Nová Karolina a Nové Vítkovice.

Vizi do roku 2015 je posílit roli strojírenského a automobilového průmyslu v ekonomice města. Symbolem tzv. Nové Ostravy mají být informační a komunikační technologie. Ostrava se má prosadit jako město s inovativním potenciálem. Cílem je také větší rozvoj tzv. green technologií, což napomůže k postupnému zlepšení životního prostředí.

Příklady klíčových aktivit a projektů: „green“ technologie, Integrovaný výzkumný ústav biomedicíny, efektivní využití nově vytvářených kancelářských prostor pro rozvoj outsourcingových služeb, projekt Nové Vítkovice, rozvoj areálu Hornického muzea Landek, podpora a rozvoj stávajících událostí typu „Colours of Ostrava“ nebo „Zlatá tretra“ aj.

3.3.4. Kvalita života

Díličními vizemi prioritní oblasti Kvalita života jsou *Kvalitní bydlení*, *Bezpečné město* a *Evropské město kultury*.

Tab. 3.7: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Kvalita života

Specifický cíl	Opatření
4.1. Zvyšovat kvalitu bydlení a vytvářet podmínky pro bydlení pro různé skupiny obyvatel	4.1.1. Rekonstrukce veřejných prostranství v sídlištních celcích
	4.1.2. Technické úpravy bytových domů
	4.1.3. Příprava a realizace strategie bydlení ve městě
	4.1.4. Realizace nových projektů podporujících prevenci sociálně-patologických jevů v oblasti bydlení
4.2. Nabízet vysoce kvalitní zdravotní, sociální a vzdělávací služby	4.2.1. Zajištění optimálních zdravotních služeb
	4.2.2. Zajištění optimálních sociálních služeb
	4.2.3. Rozvoj vzdělávací infrastruktury
4.3. Rozvíjet nabídku kvalitního trávení volného času	4.3.1. Rozvoj kvality volně přístupných ploch
	4.3.2. Výstavba a zkvalitňování sportovních, volnočasových a zábavních areálů
	4.3.3. Realizace architektonicky jedinečných staveb pro účely kulturních akcí (Evropské hlavní město kultury 2015)

Zdroj: vlastní zpracování podle Strategie rozvoje (2009)

Prioritami v oblasti kvality života jsou dnes pro Ostravu zlepšení úrovně bydlení, služeb ve zdravotnictví a v sociální sféře a trávení volného času. V otázce bydlení se jedná

především o zkvalitnění ubytování pro stárnoucí obyvatelstvo a uspokojení nároků na vyšší standard bydlení. Ve zdravotnictví je třeba mimo jiné vyřešit problém s nedostatkem kvalifikovaného personálu.

Problémy v sociální oblasti jsou řešeny komunitním plánováním; úkolem je postarat se o ty, které jsou zastoupeny jen okrajově nebo nedostatečně (např. zařízení pro seniory, sociálně rehabilitační služby, chráněné bydlení ...). Se sociální oblastí úzce souvisí i bezpečnost obyvatel. V tomto ohledu je třeba hlavně snížit kriminalitu a pokračovat v preventivních aktivitách obsažených v programu prevence kriminality.

I volný čas má své důležité místo ve zlepšení kvality života, což Ostrava dokazuje neustálým rozvojem kulturních a sportovních aktivit, čímž chce naplnit neoficiální motto „Ostrava - město kultury a sportu“.

Cíli pro rok 2015 jsou v první řadě úspěšná realizace projektů bydlení pro různé skupiny obyvatel, odstranění hlavních technických problémů panelových obytných domů a zlepšení jejich tepelně izolačních vlastností, a v sociální sféře zapojení veřejného, neziskového a soukromého sektoru do komunitního plánování. Dále se chce Ostrava stát centrem vysoce kvalitních a specializovaných služeb, díky kterým se podaří udržet a přilákat kvalitní zdravotnický personál. Co se kultury a sportu týče, cílem je vybudovat nová kulturní a sportovní zařízení, která umožní pořádat prestižní kulturní či sportovní akce. Také se má město stát příkladem prevence výbušných sociálně patologických jevů spojených s koncentrací různě znevýhodněných skupin obyvatel ve specifických městských lokalitách.

Příklady klíčových aktivit a projektů: výstavba a rekonstrukce dětských hřišť, opravy panelových domů, podpora výstavby nebo rekonstrukcí bezbariérových bytů, centralizace chirurgických oborů městské nemocnice, využití areálu bývalé nemocnice v Zábřehu pro nové fakulty, parkové úpravy městské zeleně, nový fotbalový stadion, úpravy Slezskoostravského hradu a jeho okolí aj.

3.3.5. Doprava a infrastruktura

Dílčími vizemi prioritní oblasti Doprava a infrastruktura jsou *Středoevropský dopravní uzel*, *Inteligentní dopravní systémy* a *Infrastruktura 21. století*.

Tab. 3.8: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Doprava a infrastruktura

Specifický cíl	Opatření
5.1. Posilovat systémy integrované dopravy osob včetně řešení bezbariérové dopravy	5.1.1. Budování a rozvoj přestupních terminálů a přestupních vazeb na významných dopravních uzlech
	5.1.2. Odstraňování přepravních bariér pro imobilní a hendikepované občany
5.2. Zajistit podmínky pro rozvoj řídicích inteligentních dopravních systémů, parkování a zklidňování dopravy	5.2.1. Automatizace systému řízení městského silničního provozu
	5.2.2. Zlepšování podmínek pro parkování a odstavování vozidel
	5.2.3. Rozvoj podmínek pro cyklistickou a další nemotorovou dopravu včetně doprovodné infrastruktury
5.3. Vytvářet podmínky pro rozvoj letecké a vodní dopravy	5.3.1. Zlepšování veřejného dopravního spojení mezi městem a letištěm a zvyšování počtu mezinárodních leteckých linek
	5.3.2. Rozvoj vodní dopravy pro přepravu zboží
5.4. Vytvářet podmínky pro další rozvoj kvalitní a kapacitně vyhovující technické infrastruktury	5.4.1. Zajištění dostatečné kapacity v zásobování elektrickou energií
	5.4.2. Dobudování a rekonstrukce kanalizačních, stokových a vodovodních sítí
	5.4.3. Budování bezdrátové datové sítě

Zdroj: vlastní zpracování podle Strategie rozvoje (2009)

Ostrava je podstatným dopravním uzlem a je důležitou spojnici v rámci systému Transevropských dopravních sítí. Ve městě stále roste nejen intenzita dopravy na všech typech komunikací, dochází i k nárůstu počtu vozidel a s tím roste i požadavek na větší počet parkovacích míst. Hromadná doprava je sice na dobré úrovni, avšak klesá počet přepravovaných osob. Pozitivem je, že v posledních letech dochází k budování stále nových cyklistických tras, v čemž chce město dále pokračovat, a to rozšířením jejich délky na 300 km.

Moravskoslezský kraj nemá přístup k výkonné vodní dopravě. V delším časovém horizontu se uvažuje o projektu kanálu Dunaj-Odra-Labe, který by pomohl řešit především nákladní dopravu.

V Ostravě funguje jednotná a oddílná kanalizační síť. Projekt „Dostavba plošné kanalizace“ řeší odkanalizování lokalit stávající zástavby, ale část zástavby systematické odkanalizování a nakládání s odpadní vodou nemá zatím vůbec vyřešeno, což se má do roku 2015 změnit.

Do roku 2015 má být splněn cíl stát se dopravním uzlem středoevropského významu. Se zbytkem České republiky bude Ostrava spojena dálniční sítí, hlavní komunikační uzly budou efektivně propojeny a v jejich okolí vzniknou příležitosti pro další rozvoj.

Příklady klíčových aktivit a projektů: rozšiřování a úpravy terminálu Svinov, zvyšování počtu bezbariérových dopravních prostředků, rozvoj cyklistické dopravy s vazbou na regionální cyklistické trasy, výstavba parkovacích domů, železniční napojení letiště, využívání alternativních zdrojů energie, dobudování jednotné kanalizační sítě aj.

3.3.6. Životní prostředí

Díličními vizemi prioritní oblasti Životní prostředí jsou *Obnovené území*, *Čisté prostředí* a *Energetické úspory*.

Tab. 3.9: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Životní prostředí

Specifický cíl	Opatření
6.1. Regenerace území starých ekologických zátěží	6.1.1. Revitalizace starých ekologických zátěží
6.2. Snižování negativních dopadů průmyslu, dopravy a malých zdrojů znečištění na životní prostředí	6.2.1. Snižování emisí z průmyslových podniků
	6.2.2. Snižování negativních dopadů dopravy
6.3. Třídění odpadu a jeho další energetické využití	6.3.1. Rozvoj systémů třídění odpadu
	6.3.2. Energetické využití komunálních odpadů
6.4. Podpora snižování energetické náročnosti budov a provozů	6.4.1. Snižování energetické náročnosti budov a technologií

Zdroj: vlastní zpracování podle Strategie rozvoje (2009)

Vyřešení otázky znečištěného životního prostředí v Ostravě a blízkém okolí je velkou výzvou do dalších let. Tuto situaci má na svědomí jak velký počet průmyslových areálů s ukončeným provozem, tak i důlní hlušiny a odvaly z hutních provozů. Ovzduší je zase poškozováno hutní a koksárenskou činností a automobilovou dopravou.

Tohle všechno se má do roku 2015 zlepšit. Ovzduší bude sice stále o něco horší než v ostatních regionech ČR, ale díky spolupráci velkých producentů znečištění s městem

by mělo docházet k jeho eliminaci. Lepšímu životnímu prostředí napomůže i další kultivace zeleně díky parkovým a sadovým úpravám. Úkolem pro nadcházející léta je i budoucí přeměna některých odvalů a hlušin na odpočinkové zóny.

Město bude nadále pracovat na značných energetických úsporách, např. snižováním energetické náročnosti bytových domů. Také by měl vzrůstat podíl tříděného odpadu, čímž se sníží nároky na skládkování a dojde k jeho sekundárnímu využití.

Příklady klíčových aktivit a projektů: revitalizace odvalů a hald, protihluková zařízení, zajištění místa pro výstavbu nové skládky zbytkového komunálního odpadu, vybudování spalovny komunálního odpadu, rozšíření využívání obnovitelných zdrojů (např. u veřejného osvětlení atd.) aj.

3.3.7. Správa města a vnější vztahy

Díličními vizemi prioritní oblasti Správa města a vnější vztahy jsou *Otevřený úřad*, *Spolehlivý partner* a *Dobrý příklad*.

Tab. 3.10: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Správa města a vnější vztahy

Specifický cíl	Opatření
7.1. Zvýšit efektivitu a kvalitu veřejných služeb pro občany a organizace	7.1.1. Elektronizace služeb
	7.1.2. Kontinuální vzdělávání pracovníků města
7.2. Zlepšit vnímání města veřejností a partnery	7.2.1. Příprava a realizace komunikační strategie vůči veřejnosti
	7.2.2. Efektivní spolupráce a partnerství mezi veřejnou sférou, neziskovou sférou, podnikatelskými subjekty a občany
	7.2.3. Využívání projektového a procesního řízení
	7.2.4. Usilování o titul Evropského hlavního města kultury v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle Strategie rozvoje (2009)

Magistrát města Ostravy usiluje o neustálé zefektivňování svých činností a zajišťování služeb veřejnosti. Příkladem je projekt procesního řízení a zavedení informačního systému pro komunikaci občana s úřadem - eSMO. Důležité pro město Ostravu je i navázání partnerských vztahů s několika evropskými a zámořskými městy, což přináší podněty pro další rozvoj.

Do roku 2015 má Magistrát města Ostravy cíl výrazně zvýšit podíl elektronické komunikace a posílit nástroje e-governmentu a projektového řízení. Dalším cílem vedení

města je také zlepšení a rozšíření služeb občanům a organizacím, zvýšení počtu agend informačního systému eSMO a nalezení dalších možností pro komunikaci občana s úřadem.

Projekt „Optimalizace organizační struktury“ probíhající v letech 2010 a 2011 má přispět k větší efektivitě činností magistrátu, městských obvodů i příspěvkových organizací.

Příklady klíčových aktivit a projektů: další rozvoj aplikací a dostupnosti systémů eSMO a CzechPoint, podpora budování týmů, komunikačních dovedností a dalších dovedností pracovníků magistrátu a zaměstnanců města, nástroje aktivního marketingu města, zlepšení komunikace s okolními obcemi a hlavními sídly v rámci širšího regionu, pracovní skupina „Development Ostrava“ (mapování a audit lokalit) aj.

4. Realizace projektů financovaných ze strukturálních fondů Evropské unie ve městě Ostrava

Česká republika má možnost využívat k realizaci svých projektů spolufinancování ze strukturálních fondů EU již od svého vstupu do Evropské unie 1. května 2004. V programovacím období 2007 - 2013 má ČR k dispozici 26,69 miliard eur, přičemž tato částka je v různé míře rozdělena mezi 26 operačních programů (Strukturální fondy, 2010d).

Město Ostrava využívá ke svým projektům v tomto období osm z těchto programů (viz. tabulka 4.1).

Tab. 4.1: Srovnání finančních prostředků disponibilních pro jednotlivé operační programy v České republice a z nich získaných dotací statutárním městem Ostrava (v mil. eur)

Operační program	Česká republika	Statutární město Ostrava
ROP NUTS II Moravskoslezsko	716,1	113,1
Integrovaný operační program	1 582,4	9,3
OP Životní prostředí	4 920	14,5
OP Průmysl a inovace	3 040	0,33
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	1 840	1,8
OP Vzdělání pro konkurenceschopnost	1 830	0,2
OP Nadnárodní spolupráce	37,5	0,11
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko	103,7	0,21

Zdroj: vlastní úprava (aktuální kurz ČNB 24,54 CZK/EUR ze dne 28. 3. 2011)

Ostrava na své projekty využila nejvíce prostředků z Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko, konkrétně se jedná o 35 projektů, z nichž většina byla zahájena v letech 2009 a 2010. Na druhém místě v získaných dotacích stojí projekty spolufinancované z Operačního programu Životní prostředí, což jasně reflektuje zájem města o zlepšení životního prostředí. Nemalé částky připadají i na Integrovaný operační program a Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.

Lepší představě o objemu prostředků získaných na projekty v Ostravě poslouží hodnoty v českých korunách v tabulce 4.2. V posledních třech sloupcích je uvedeno i rozdělení dotací mezi projekty Magistrátu města Ostravy, městských úřadů obcí a organizací.

Tab. 4.2: Souhrn spolufinancování projektů Statutárním městem Ostrava a EU

Operační program	Celkové náklady (v tis. Kč)	Výše dotace (v tis. Kč)	z toho		
			MMO	MOB	organizace
ROP NUTS II Moravskoslezsko	3 662 736	2 768 828	2 180 596	117 103	471 128
IOP	336 803	226 714	192 725	0	33 989
OP ŽP	752 514	354 831	17 727	285 847	51 257
OP PI	13 038	8 149	8 149	0	0
OP LZZ	50 130	45 058	27 758	0	17 300
OP VZK	4 787	4 787	1 102	0	3 685
OP NS	3 319	2 777	2 777	0	0
OP PS	6 486	5 608	0	658	4 505
Souhrn	4 829 813	3 416 752	2 430 834	403 608	581 864

Zdroj: Ostrava (2001)

Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko, OP Životní prostředí a OP Lidské zdroje a zaměstnanost patří mezi nejvyužívanější operační programy městem Ostrava, jak již bylo výše uvedeno. Z tohoto důvodu se analýza čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU městem Ostrava zabývá právě těmito programy, přičemž z každého z nich byl vybrán jeden projekt podrobněji popsán v jedné ze subkapitol 4.1., 4.2. a 4.3. Následující tabulky obsahují konkrétnější informace o čerpání prostředků z těchto tří OP.

Tab. 4.3: Čerpání prostředků z ROP NUTS II Moravskoslezsko městem Ostrava

	Počet projektů	Celkové náklady (v tis. Kč)	Výše dotace (v tis. Kč)
Schválené projekty	35	3 662 736	2 768 828
- z toho ukončené	10	57 761	48 751
Podané žádosti	2	368 870	263 325

Zdroj: vlastní úprava z interních materiálů OER MMO

Tab. 4.4: Čerpání prostředků z OP LZZ městem Ostrava

	Počet projektů	Celkové náklady (v tis. Kč)	Výše dotace (v tis. Kč)
Schválené projekty	9	50 130	45 058
- z toho ukončené	0	0	0
Podané žádosti	8	38 050	36 684

Zdroj: vlastní úprava z interních materiálů OER MMO

Tab. 4.5: Čerpání prostředků z OP ŽP městem Ostrava

	Počet projektů	Celkové náklady (v tis. Kč)	Výše dotace (v tis. Kč)
Schválené projekty	19	752 514	354 831
- z toho ukončené	5	145 650	59 277
Podané žádosti	9	2 175 023	1 364 791

Zdroj: vlastní úprava z interních materiálů OER MMO

Příloha č. 4 obsahuje příklady projektů nejen z těchto operačních programů, nýbrž ze všech, které statutární město Ostrava využívá.

4.1. Projekt Revitalizace přednádražního prostoru Svinov, 2. etapa

Nositel projektu

Nositelem projektu je statutární město Ostrava (Odbor ekonomického rozvoje).

Realizátor projektu

Realizátorem projektu je statutární město Ostrava, partnerem projektu je Moravskoslezský kraj.

Cíl a účel projektu

Cílem tohoto projektu je dotvoření a modernizace dopravního terminálu nadregionálního významu, který bude propojovat a integrovat vlakovou dopravu, osobní automobilovou dopravu, dálkovou autobusovou dopravu s městskou hromadnou dopravou autobusovou a tramvajovou. To má být docíleno mimo jiné propojením objektu Svinovských mostů a ulic Bílovecké a Peterkovy s nedávnou rekonstruovanou budovou vlakového nádraží ČD. Specifickým cílem je dosáhnout zvýšení bezpečnosti a kultury cestování, rovněž s ohledem na umožnění pohybu osob se sníženou schopností pohybu a orientace při přestupu mezi jednotlivými druhy dopravy.

Cílové skupiny

Obyvatelstvo = terminál odbaví cca 27 000 lidí denně, ročně to dělá asi 9 855 000 osob.

Účastníci silničního provozu - Svinovské mosty jsou úsekem s velice vysokou intenzitou dopravy, dle sčítání dopravy bylo v profilu Svinovských mostů zaznamenáno cca 33 000 vozidel denně.

Dopravní společnosti - České dráhy a.s., Dopravní podnik města Ostravy, a.s., Veolia Transport Ostrava, a.s., TQM Holding, a.s.

Vlastníci nemovitostí v okolí přepravního terminálu - dojde ke zhodnocení nemovitostí v okolí stavby.

Výstupy projektu

Mezi výstupy projektu patří vytvoření části nové komunikace (ulice Peterkovy s napojením na ulici Bíloveckou), zlepšení podmínek pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace při přestupu mezi jednotlivými druhy dopravy, rekonstrukce Svinovských mostů tramvajových, výstavba nových dopravních propojení pro pěší v tomto uzlu, rekonstrukce zastávek MHD na Svinovských mostech, výstavba nových zastávek pod mosty.

Popis projektu

Z důvodu značné intenzity dopravy v dotčeném území bude celý rozsah výstavby časově a technicky rozdělen do dvou fází, s cílem co nejmenšího omezení dopravy po dobu provádění.

- 1. fáze (2. Q. 2011 - 2. Q. 2012) - V první fázi dojde k prodloužení zatím slepé ulice Peterkovy směrem pod Svinovskými mosty až k ulici Bílovecké. Takto upravená ulice Peterkova poslouží jako objízdná trasa během rekonstrukce ulice Bílovecké. Důvodem prodloužení Peterkovy ulice je i vybudování nového bezbariérového autobusového terminálu pod Svinovskými mosty. Souběžně s touto přestavbou bude probíhat i rekonstrukce kanalizace umístěné pod ulicí Peterkovou.

- 2. fáze (3. Q. 2012 - 2. Q. 2013) - Druhou částí projektu je již samotná rekonstrukce prostoru autobusových a tramvajových zastávek na Svinovských mostech a přístupů k těmto zastávkám. V této fázi dojde také k rekonstrukci povrchu vozovek jednotlivých jízdních pásů. V tuto dobu bude doprava svedena na zrovna nerekonstruovanou část mostů. Současně se vybudují bezbariérové přístupy na jednotlivá nástupiště pomocí výtahů a eskalátorů. S přihlédnutím na dopravní význam Svinovských mostů nebude provoz přes něj v době rekonstrukce přerušen. Dojde pouze k reorganizaci a přesunu zastávek před mosty ve směru Poruba a pohyb cestujících bude koordinován ve spolupráci s Dopravním podnikem Ostrava.

Nedílnou součástí realizační fáze je zajištění vedení a koordinace projektu (zajištění výběrových řízení na závěrečný audit projektu, monitoring projektu včetně monitorovacích hlášení s případnou žádostí o platbu).

Přínosy

Hlavními přínosy budou bezbariérové úpravy, přínosy z titulu úspory času, zlepšení komfortu při odbavení stejného počtu pasažérů ročně (7 mil.), dále nová pracovní místa, zvýšená cena nemovitostí, zejména bytů a rodinných domů z důvodu zlepšené kvality prostředí, významným socioekonomickým přínosem bude i úbytek počtu trestných činů.

Časový harmonogram

Zahájení - 1. 5. 2011 (zahájení realizační fáze)

Ukončení - 31. 5. 2013 (ukončení realizace projektu)

Rozpočet projektu

Rozpočet projektu podrobně rozpracovává tabulka 4.6.

Tab. 4.6: Rozpočet projektu Revitalizace přednádražního prostoru Svinov, 2. etapa

Výdaje projektu	Kč (s DPH)
Předpokládané celkové výdaje projektu	613 001 282, 26
Předpokládané max. celkové způsobilé výdaje (CZV)	609 814 882,26
- z toho předpokládané max. celkové neinvestiční výdaje	0, 00
Předpokládané celkové nezpůsobilé výdaje	3 186 400, 00
Finanční podíl města Ostravy na celkových výdajích	52 093 553,56
Maximální výše poskytnuté dotace z rozpočtu RR = 91, 98 % z CZV	560 907 728, 70

Zdroj: interní materiály OER MMO

Zdroje financování

1. Rozpočet Regionální rady Moravskoslezsko (v rámci Regionálního operačního programu regionu soudržnosti NUTS II Moravskoslezsko 2007-2013). Dotace se skládá z fondu ERDF (85 % z CZV) a státního rozpočtu (6,98 % z CZV).

2. Rozpočet SMO.

Žádost o dotaci

Žádost o dotaci byla podána 24. 6. 2009 na Úřad regionální rady Moravskoslezsko v souladu s Regionálním operačním programem regionu soudržnosti NUTS II Moravskoslezsko 2007 - 2013; žadatel: statutární město Ostrava; žádost schválil Výbor

Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko, informace o doporučení projektu ke spolufinancování z rozpočtu RR byla zveřejněna na webu 1. 12. 2009.

Aktuální stav

Fyzická realizace projektu zatím neprobíhá (z důvodu dlouhotrvajícího výběrového řízení na zhotovitele stavby). Během 2. kvartálu 2011 bude uzavřena smlouva s vítězným uchazečem v rámci výběrového řízení na zhotovitele stavby (v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.) a do 30. 6. 2011 budou zahájeny stavební práce.

4.2. Projekt Procesní optimalizace odboru ekonomického rozvoje Magistrátu města Ostravy

Nositel projektu

Nositelem projektu je odbor ekonomického rozvoje Magistrátu města Ostravy.

Realizátor projektu

Realizátorem projektu je statutární město Ostrava.

Cíl a účel projektu

Záměrem projektu je provedení procesní optimalizace projektového řízení, zkvalitnění a zefektivnění procesů spojených s řízením na MMO, ve zřizovaných a zakládaných organizacích a na městských obvodech zastřešených odborem ekonomického rozvoje.

Činnost odboru ekonomického rozvoje

Náplní činnosti OER je koordinace rozvojových projektů města. Vzhledem k velkému rozsahu činností je nutné neustále zkvalitňovat fungování systému projektového řízení.

Mezi hlavní činnosti OER patří tvorba a usměrňování podmínek ekonomického rozvoje města, realizace vybraných strategických projektů a řízení činnosti pracovních týmů, které jsou složené z odborníků jednotlivých odborů magistrátu včetně externích specialistů.

Cílové skupiny

Cílovými skupinami projektu jsou územně samosprávné celky a úřady samosprávných celků, jejich orgány a jimi zřízené nebo založené organizace a jejich zaměstnanci. Konkrétně se jedná o:

- Vrcholné vedení SMO (66 členů);
- Zřizované a zakládané organizace (41 organizací);
- Městské obvody (23 obvodů);
- Zaměstnanci OER;
- Odbory MMO (22 odborů).

Výstupy projektu

Výstupem projektu bude zkvalitnění projektového řízení, zefektivnění fungování odboru ekonomického rozvoje města, finanční úspora, zvýšení důrazu na celkový rozvoj, eliminace neshod při řízení projektů a efektivní využívání informačních technologií.

Popis projektu

V rámci projektu dojde k vytvoření a implementaci funkčního a komplexního systému procesního řízení, přičemž jednotlivé složky systému jsou navzájem plně kompatibilní. Tyto činnosti jsou hlavním předpokladem pro zvyšování efektivity a kvality projektového řízení v organizaci.

Výchozí stav před realizací projektu byl v rozměru implementované struktury projektového řízení v liniové struktuře. Docházelo ke konfliktům v rámci kompetencí jednotlivých struktur, tyto se principiálně vytratily. Informační systém byl však kapacitně omezen a na hranici svého rozvoje. Důvodem pro zpracování projektu byla potřeba reflexe nastaveného systému projektového řízení a potřeba vybudování kapacitního informačního systému.

Naplnění cílů projektu má být dosaženo pomocí jednotlivých kroků:

- vytvoření podmínek pro realizaci projektu;
- procesní optimalizace;
- implementace projektového řízení;
- integrace informačních systémů;
- zvyšování kompetencí zaměstnanců zapojených do projektového řízení.

Magistrát města Ostravy má cca 800 zaměstnanců, SMO ÚMOB má cca 1100 zaměstnanců. Řízením projektů a prací v projektových týmech se zabývá cca 100 zaměstnanců.

Přínosy projektu

Hlavním přínosem tohoto projektu bude zkvalitnění projektového řízení, zefektivnění fungování odboru rozvoje města, finanční úspora, zvýšení důrazu na celkový rozvoj, eliminace neshod při řízení projektu a efektivní využívání informačních technologií.

Časový harmonogram

Zahájení - 1. 6. 2010

Ukončení - 30. 9. 2011 (v plánu je posunutí projektu do 30. 4. 2012)

Rozpočet projektu

V tabulce 4.7 je vidět, jaké jsou celkové výdaje projektu a jak se na jeho financování podílí SMO a ESF.

Tab. 4.7: Rozpočet projektu Procesní optimalizace OER MMO

Výdaje projektu	Kč (s DPH)
Celkové způsobilé výdaje projektu	9 349 368,0
Výše získané dotace z ESF	7 946 962,8
Finanční podíl města Ostravy na celkových výdajích	1 402 405,2

Zdroj: interní materiály OER MMO

Zdroje financování

Projekt je financován z prostředků Evropského sociálního fondu skrze OP Lidské zdroje a zaměstnanost (85 % z CZV) a obecního rozpočtu (15 % z CZV).

Žádost o dotaci

Žádost o dotaci byla podána primátorem SMO Petrem Kajnarem dne 27. 1. 2010 skrze Ministerstvo vnitra ČR, což je zprostředkující subjekt pro opatření týkající se vzdělávání ve veřejné správě.

Aktuální stav

Projekt právě probíhá.

4.3. Projekt Ekotermo I.

Nositel projektu

Nositelem projektu je odbor ekonomického rozvoje Magistrátu města Ostravy.

Realizátor projektu

Realizátorem projektu je statutární město Ostrava.

Cíl a účel projektu

Cílem projektu je snížení energetické náročnosti veřejných budov ve vlastnictví statutárního města Ostravy (ve velké míře je využit školskými zařízeními).

Cílové skupiny

Cílovými skupinami projektu Ekotermo I. jsou především obyvatelé města a samotné statutární město Ostrava.

Výstup projektu

Výsledkem projektu je zateplení velkého počtu veřejných budov, výměna oken a dveří, a s tím související energetická úspora.

Popis projektu

V rámci projektu Ekotermo I. probíhá zateplení fasády budovy a výměna otvorových výplní v MŠ Lechowiczova a MŠ Špálova (MOB Moravská Ostrava a Přívoz) a Domu s pečovatelskou službou Heřmanická (MOB Slezská Ostrava). Dosažení energetických úspor v rámci provozu budovy má být pomocí minimální prostupnosti tepla obálkou budovy a výplní otvorů.

U projektů je nutno dodržet technické parametry stanovené projektovými dokumentacemi (výkazy výměr zateplovaných ploch), energetických auditů (hodnoty prostupu tepla, dosažení úspory v GJ).

Očekává se, že hlavním přínosem projektu bude snížení provozních výdajů na vytápění objektů za 5 let celkem ve výši 2 667 500 Kč.

Časový harmonogram

Zahájení realizace - květen 2011

Ukončení realizace - srpen 2011

Etapy projektu

V rámci přípravy projektu byla zpracována žádost vč. povinných příloh v období května až srpna roku 2009. Od loňského března do letošního dubna probíhala organizace výběrových řízení.

Realizace projektu bude probíhat od května do srpna 2011. Od září do listopadu roku 2012 je naplánováno monitorovací období s následným závěrečným hodnocením indikátorů dne 31. prosince 2012.

Udržitelnost projektu je stanovena na min. 5 let od fyzického ukončení stavby, tj. od předání a převzetí zhotoveného díla.

Rozpočet projektu

Tabulka 4.8 obsahuje náklady projektu v konkrétních etapách. Níže v textu bude uvedeno, jak se na financování projektu podílí město Ostrava a fondy EU.

Tab. 4.8: Náklady projektu v konkrétních etapách

Náklady projektu	v Kč
Náklady celkem	39 870 238
- příprava projektu	762 800
- realizace projektu	39 107 438
Závěrečné vyhodnocení	72 000

Zdroj: interní materiály OER MMO

Žadatel bude přípravu i realizaci projektu předfinancovávat, protože v současnosti není vydána smlouva o poskytnutí podpory ze SFŽP a Rozhodnutí o dotaci z FS. Žádost o platbu bude podána po fyzické realizaci projektu.

Zdroje financování

1. vlastní zdroje žadatele, tj. statutárního města Ostravy: 25 821 842 Kč

- 10% spolufinancování způsobilých výdajů: 1 568 934 Kč

- financování nezpůsobilých výdajů: 24 252 908 Kč

2. dotace z Operačního programu Životní prostředí: 14 120 396 Kč

- z toho prostředky SFŽP ČR: 784 466 Kč

- z toho prostředky FS: 13 335 930 Kč

Žádost o dotaci

Předložení žádosti o dotaci v rámci vyhlášené výzvy OP ŽP schválila rada města svým usnesením v srpnu 2009. Tato předložená žádost byla schválena Státním fondem životního prostředí (SFŽP) ke spolufinancování OP ŽP v březnu 2010.

Aktuální stav

Bylo ukončeno výběrové řízení na zhotovitele stavby, technický dozor a koordinátora na staveništi. Podklady pro vydání Smlouvy o poskytnutí podpory ze SFŽP a Rozhodnutí o dotaci z Fondu soudržnosti jsou připraveny k zaslání na Státní fond životního prostředí.

5. Závěr

Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie, jakou ji známe dnes, si prošla v celé historii EU značným vývojem. Z původního minimálního zájmu ES o regionální a strukturální politiku a pouhých zmínek v zakládajících smlouvách o této problematice se HSS během let vyvinula v jednu z klíčových politik EU, na kterou je ze společného rozpočtu vynakládáno nejvíce prostředků.

V této bakalářské práci byla popsána jak celá historie vzniku, principy, cíle a nástroje HSS, tak i její implementace v České republice, a následný vliv na rozvoj Ostravy, města, které její pomoc zcela jistě potřebuje.

Statutární město Ostrava si prošlo za posledních sto let ohromnou proměnou. Z průmyslového centra bývalého Československa se po revoluci v roce 1989 a přechodu na tržní systém stalo místo s upadajícími tradičními odvětvími, vysokou nezaměstnaností a navíc se značně znečištěným ovzduším, což potenciálu města moc nepřidalo.

S novým tisíciletím a vstupem České republiky do Evropské unie však Ostravě začala nová éra. Na území města již není jediný funkční důl. Strojírenská činnost má stále vysoké zastoupení, ale roste i váha automobilového průmyslu, který donedávna ve městě zastoupen nebyl. Roste i význam informačních technologií, vědy, výzkumu a inovací, což sem láká mnohé zahraniční investory. Mimo jiné má město veliký zájem na zlepšování životního prostředí, o čemž svědčí rozvoj městské zeleně a výstavba parků.

V posledních letech slaví Ostrava úspěchy. Rozvíjí všechny potenciály vymezené ve svém strategickém plánu rozvoje - územní, hospodářský, lidský i přírodní. Nemálo tomu přispělo členství ČR v Evropské unii a možnost čerpat prostředky ze strukturálních fondů EU. Programovacímu období 2007 - 2013, které nyní probíhá, přizpůsobila i svůj aktualizovaný strategický plán rozvoje na léta 2009 - 2015, to znamená období, kdy bude příliv prostředků z EU vrcholit.

Pro aktuální programovací období má Česká republika nárok na 26,69 miliard eur na své operační programy. Město Ostrava má zatím schváleny dotace přibližně ve výši 3,4 miliard Kč, což je asi 139 milionů eur. To je ve výsledku pouhých 0,52 %, což na třetí největší město v republice není zrovna nejlepší výsledek. Naštěstí nemálo projektů má podanou žádost o dotaci, a proto doufejme, že se toto číslo ještě zvýší.

Ovšem z Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko má pro své projekty město schváleno přes 15 % z celého objemu prostředků vyčleněných pro tento operační program, přičemž velká většina projektů obdrží dotaci ve výši více než 50 % způsobilých výdajů a asi u třetiny projektů se jedná o dotaci přesahující 75 % všech způsobilých výdajů. Tento fakt bych ohodnotila velice pozitivně, především z důvodu, že ROP NUTS II Moravskoslezsko patří mezi klíčové operační programy pro Ostravu.

Projekt z ROP NUTS II Moravskoslezsko, popsaný v této práci, nebyl vybrán náhodně. Svinovské mosty jsou jedním z nejdůležitějších dopravních uzlů na území města. Mnozí lidé tudy denně projíždějí do práce nebo do školy, ať už hromadnou dopravou nebo automobilem, nebo přestupují z vlaku. Nesmíme opomenout ani nákladní dopravce využívající tuto dopravní tepnu. Kvalitní dopravní infrastruktura je jednou ze základních podmínek, které musí splňovat město usilující o svůj rozvoj a zájem investorů. Tomuto cíli má právě Svinovský projekt přispět. A co je nejdůležitější, komfort při cestování skrze tento terminál ocení především již zmínění lidé, kteří jej denně využívají.

Kladně bych ohodnotila i využití prostředků z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Co do procent z celého objemu prostředků určených na tento fond pro Českou republiku je sice podíl čerpaný městem opět zanedbatelný, ovšem poměr celkových nákladů na projekty v tomto OP vůči získaným dotacím je ohromný - v průměru to činí přes 90 %. Nutno podotknout, že některým projektům byla schválena dotace ve výši celých 100 %. Jedná se o tyto projekty: Zmírnění dopadů ekonomické krize a osobnostní rozvoj zaměstnanců Ostravských komunikací prostřednictvím vzdělávacího procesu, Vzdělávací program rozvoje finanční gramotnosti u osob ohrožených předlužeností a Sociální firma - využití švédského modelu v podmínkách Moravskoslezského kraje.

Projekt Procesní optimalizace odboru ekonomického rozvoje Magistrátu města Ostravy získal z Evropského sociálního fondu dotaci ve výši celých 85 % z celkových způsobilých výdajů. Tento projekt úspěšně probíhá od loňského června a plánuje se jeho prodloužení až do dubna roku 2012.

Přínosy projektu nepocítí jen cílové skupiny, ale i ostatní občané města. Optimalizace projektového řízení, zefektivnění činností a především odstranění konfliktu zájmů na liniové struktuře rozhodování přinese lepší výsledky při sestavování projektů a žádostí o dotace, což se může pozitivně odrazit na výši schválených projektů pro město. V příštím programovacím období tak může být podíl získaných dotací městem mnohem větší než je tomu nyní.

V práci byla věnována větší pozornost i Operačnímu programu Životní prostředí, který se svým podílem na získaných dotacích městu stojí na druhém místě hned za ROP NUTS II Moravskoslezsko. To je také odrazem úsilí Ostravy o zlepšení svého životního prostředí, které, jak již bylo zmíněno ve třetí kapitole věnované strategickému rozvoji Ostravy, je na velmi špatné úrovni oproti jiným regionům České republiky.

Projekt Ekotermo I. je jedním z mnoha, který má tuto situaci zlepšit. Jeho realizace přispěje nejen k úspoře energie, ale také napomůže ke zvelebení rázu města, kdy díky projektům podobného typu mizí šedivé a oprýskané stavby a stávají se z nich barevné oku lahodící domy, kde chtějí lidé žít. A to jde ruku v ruce s jednou z vizí strategického plánu rozvoje města, kdy má Ostrava být místem, kde jsou obyvatelé spokojeni a kam přijíždějí návštěvníci z širokého okolí.

Tato práce může pomoci informovat širokou veřejnost, která ve velké většině ani neví, co strukturální politika vlastně je a odkud dotace na projekty plynou. Co je ale nejdůležitější, občanovi Ostravy osvětlí celou strategii rozvoje města a na konkrétních datech a údajích ukáže, jak město vynakládá s prostředky z fondů Evropské unie a kam vůbec směřují.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

BOHÁČKOVÁ, I.; HRABÁNKOVÁ, M. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6

DOČKAL, V., *Regionální politika EU a naplňování principu partnerství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4012-2

KAŇA, R., *Evropská unie A*. 2. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2008. 161 s. ISBN 978-80-248-1412-4

Kolektiv. *Strategický plán rozvoje statutárního města Ostrava na léta 2009 – 2015*. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2009.

KÖNIG, P., LACINA, L. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 374 s. ISBN 80-7179-846-0

MAREK, D.; KANTOR, T. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principál, 2007. 210 s. ISBN 978-80-87029-13-8.

MAREK, D.; KANTOR, T. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

MOLLE, W., *European Cohesion Policy*. 1. vyd. London: Routledge, 2007. 368 s. ISBN 978-0-415-43812-4

WOKOUN, R., *Strukturální fondy a obce I*. 1. vyd. Praha: Aspi, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2

WOKOUN, R.; LUKÁŠ, Z.; KOUŘILOVÁ, J. *Výkladový slovník: Regionální a strukturální politiky Evropské unie*. 1. vydání. Praha: IFEC, 2002. ISBN 80-86412-18-0

WOKOUN, R.; MALINOVSKÝ a kolektiv autorů. *Regionální rozvoj*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0

Internetové zdroje:

CzechInvest (2011). *CzechInvest v regionech* [online], (cit. 25. 3. 2011). Dostupné na www: <<http://www.czechinvest.org/ms-investice>>.

ČSÚ (2011). *ČSÚ Moravskoslezský kraj* [online], (cit. 9. 3. 2011). Dostupné na www: <<http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/home>>.

EUR-Lex (2010a) *Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství*. [online], (cit. 9. 12. 2010) Dostupné na www: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>

EUR-Lex (2010b) *Jednotný evropský akt*. [online], (cit. 10. 12. 2010) Dostupné na [www: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>](http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm).

EUR-Lex (2010c) *Smlouva o Evropské unii*. [online], (cit. 10. 12. 2010) Dostupné na [www: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>](http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm).

Finanční rámec (2010). *Finanční rámec 2007-2013*. [online], (cit. 21. 3. 2011) Dostupné na [www: <http://www.euroskop.cz/gallery/55/16798-6_financni_ramec_2007_2013.pdf>](http://www.euroskop.cz/gallery/55/16798-6_financni_ramec_2007_2013.pdf).

IPRM (2009). *Integrovaný plán rozvoje města*. [online], (cit. 12. 12. 2010). Dostupné na [www: <http://www.iprm.cz/iprm/>](http://www.iprm.cz/iprm/).

MMR ČR (2007). *Tisková zpráva o IPRM*. [online], (cit. 20. 12. 2010). Dostupné na [www: <http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2007/Vlada-schvalila-Integrovaný-plan-rozvoje-mesta-a-i>](http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2007/Vlada-schvalila-Integrovaný-plan-rozvoje-mesta-a-i).

MSkraj (2011). *Internetové noviny Moravskoslezského kraje* [online], (cit. 25. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://infoportaly.cz/ms-kraj/kraj-sky-urad/6230-kraj-prubezne-vyhodnotil-plneni-programoveho-prohlaseni-v-oblasti-podpory-vedy-a-vyzkumu>](http://infoportaly.cz/ms-kraj/kraj-sky-urad/6230-kraj-prubezne-vyhodnotil-plneni-programoveho-prohlaseni-v-oblasti-podpory-vedy-a-vyzkumu).

Nařízení Rady (2010). *Nařízení rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006*. [online], (cit. 3. 3. 2011). Dostupné na [www: <www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/6223bacc-da02-4f67-9575-a489bdb382d8/Narizeni-ke-strukturalnim-fondum-a-Fondu-soudrznos>](http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/6223bacc-da02-4f67-9575-a489bdb382d8/Narizeni-ke-strukturalnim-fondum-a-Fondu-soudrznos).

Ostrava (2011a). *Procesní optimalizace OER MMO* [online], (cit. 18. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/lang/cs/pid/6339>](http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/lang/cs/pid/6339).

Ostrava (2011b). *Proč Ostrava ???* [online], (cit. 12. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/podnikatel/proc-ostrava>](http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/podnikatel/proc-ostrava).

Ostrava (2011c). *Profil města Ostravy* [online], (cit. 23. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/obcan/magistrat/odbory-magistratu/odbor-ekonomickeho-rozvoje/strategicky-plan-rozvoje-mesta/pid/5045>](http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/obcan/magistrat/odbory-magistratu/odbor-ekonomickeho-rozvoje/strategicky-plan-rozvoje-mesta/pid/5045)

Ostrava (2011d). *Projekty města* [online], (cit. 28. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/podnikatel/programy-a-projekty-eu/projekty-eu/pid/1007>](http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/podnikatel/programy-a-projekty-eu/projekty-eu/pid/1007).

Ostrava (2011e). *Revitalizace přednádražního prostoru Svinov, 2. etapa* [online], (cit. 22. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/lang/cs/pid/894>](http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/lang/cs/pid/894).

Ostrava (2011f). *Rozpočet statutárního města Ostrava* [online], (cit. 15. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/lang/cs/pid/1311>](http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/lang/cs/pid/1311).

Strategie rozvoje (2009). *Strategický plán rozvoje města Ostravy 2009 - 2015* [online], (cit. 1. 3. 2011). Dostupné na [www: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/obcan/magistrat/odbory-magistratu/odbor-ekonomickeho-rozvoje/strategicky-plan-rozvoje-mesta/pid/5045>](http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/obcan/magistrat/odbory-magistratu/odbor-ekonomickeho-rozvoje/strategicky-plan-rozvoje-mesta/pid/5045).

Strukturální fondy (2010a). *Integrovaný operační program*. [online], (cit. 1. 12. 2010). Dostupné na www: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/ae5865d4-be4a-403d-9461-7ee797397a20/Integrovaný-operacní-program>>.

Strukturální fondy (2010b). *OP Lidské zdroje a zaměstnanost*. [online], (cit. 11. 2. 2011). Dostupné na www: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Lidske-zdroje-a-zamestnanost>>.

Strukturální fondy (2010c). *OP Životní prostředí*. [online], (cit. 11. 2. 2011). Dostupné na www: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Zivotni-prostredi>>.

Strukturální fondy (2010d). *Programy 2007-2013*. [online], (cit. 18. 3. 2011). Dostupné na www: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>>.

Strukturální fondy (2010e). *ROP NUTS II Moravskoslezsko*. [online], (cit. 11. 2. 2011). Dostupné na www: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/3fcee7b-5ca8-459a-afa3-a035841a7b70/ROP-NUTS-II-Moravskoslezsko>>.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tab. 2.1: Přirazení strukturálních fondů a Cílů pro období 2000 - 2006	11
Tab. 2.2: Přirazení strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a Cílů pro období 2007 - 2013	12
Tab. 2.3: Klasifikace regionů v České republice podle NUTS (z franc. Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques)	16
Tab. 3.1: Ukazatele populačního vývoje v Ostravě v letech 1990 - 2007	27
Tab. 3.2: Vzdělanostní struktura obyvatelstva (údaje z roku 2007)	28
Tab. 3.3: Příklady úspěšných investic realizovaných pomocí agentury CzechInvest v Moravskoslezském kraji	32
Tab. 3.4: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Územní rozvoj	33
Tab. 3.5: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Rozvoj lidských zdrojů	34
Tab. 3.6: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Hospodářský rozvoj	35
Tab. 3.7: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Kvalita života	36
Tab. 3.8: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Doprava a infrastruktura	38
Tab. 3.9: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Životní prostředí	39
Tab. 3.10: Specifické cíle a opatření prioritní oblasti Správa města a vnější vztahy	40
Tab. 4.1: Srovnání finančních prostředků disponibilních pro jednotlivé operační programy v České republice a z nich získaných dotací statutárním městem Ostrava (v mil. eur)	42
Tab. 4.2: Souhrn spolufinancování projektů Statutárním městem Ostrava a EU	43
Tab. 4.3: Čerpání prostředků z ROP NUTS II Moravskoslezsko městem Ostrava	43
Tab. 4.4: Čerpání prostředků z OP LZZ městem Ostrava	43
Tab. 4.5: Čerpání prostředků z OP ŽP městem Ostrava	44
Tab. 4.6: Rozpočet projektu Revitalizace přednádražního prostoru Svinov, 2. etapa	46
Tab. 4.7: Rozpočet projektu Procesní optimalizace OER MMO	49
Tab. 4.8: Náklady projektu v konkrétních etapách	51
 Obrázek 3.1: Čtyři hlavní rozvojové potenciály statutárního města Ostrava	25
Obrázek 3.2: Rozložení věkové struktury obyvatel Ostravy v kategoriích po pěti letech v roce 2006	28
 Graf 3.1: Vývoj počtu obyvatel v Ostravě od roku 2000 do 1. ledna 2011	27
Graf 3.2: Počet studentů ostravských vysokých škol v letech 1998 - 2008	29
Graf 3.3: Struktura zaměstnanosti v Moravskoslezském kraji podle sektorů	30
Graf 3.4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Ostravě v letech 1991 až 2008	30

Seznam použitých zkratek

aj.	a jiné
CF	Cohesion Fund
CSF	Community Support Framework
CSG	Community Strategic Guidelines
CZV	celkové způsobilé výdaje
ČD	České dráhy
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EAGGF	Evropský zemědělský záruční a podpůrný fond
ECU	European Currency Unit
EHS	Evropské hospodářské společenství
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EUR	euro
FIFG	Finanční nástroj na podporu rybolovu
FS	Fond soudržnosti
GJ	gigajoule
HDP	hrubý domácí produkt
HNP	hrubý národní produkt
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
IOP	Integrovaný operační program
IPRM	Integrovaný plán rozvoje měst
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession
IT	informační technologie
Kč	Koruna česká
LAU	Local Administrative Unit
mil.	milion
MHD	městská hromadná doprava
MMO	Magistrát města Ostravy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MOB	městský obvod
MSK	Moravskoslezský kraj
např.	například
NDP	National Development Plan
NRP	Národní rozvojový plán
NSRF	National Strategic Reference Framework
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenclature Unit of Territorial Statistics
OER	odbor ekonomického rozvoje
OP	Operační program
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP NS	Operační program Nadnárodní spolupráce
OPPI	Operační program Průmysl a inovace

OP PS	Operační program Přeshraniční spolupráce
OP VK	Operační program Vzdělání pro konkurenceschopnost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PHARE	Pologne-Hongrie Actions pour la Reconversion Economique
RR	Regionální rada
ROP	Regionální operační program
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development
SMO	Statutární město Ostrava
SPD	Single Programming Document
SRN	Spolková republika Německo
str.	strana
TOP	tématický operační program
tzv.	takzvaný
VPM	volná pracovní místa
VŠB - TUO	Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo;
- беру на ве́домі́, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB - TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití, mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 3. května 2011

.....

Kamila Melníková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Jiřinková 1614/5
Ostrava - Poruba
708 00

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Programy v období 2007 - 2013
- Příloha č. 2 Rozpočet města Ostravy v letech 2009 - 2011
- Příloha č. 3 Výzkum a vývoj - vybrané údaje za Moravskoslezský kraj
- Příloha č. 4 Stručný přehled vybraných projektů z jednotlivých operačních programů realizovaných ve statutárním městě Ostrava

Příloha č. 1

Programy období 2007 - 2013

Tématické operační programy	Regionální operační programy	Operační programy Praha	Evropská územní spolupráce
Integrovaný operační program	ROP NUTS II Severozápad	OP Praha Konkurenceschopnost	OP Mezuregionální spolupráce
OP Podnikání a inovace	ROP NUTS II Severovýchod	OP Praha Adaptabilita	OP Nadnárodní spolupráce
OP Doprava	ROP NUTS II Střední Čechy		ESPON 2013
OP Vzdělání pro konkurenceschopnost	ROP NUTS II Jihozápad		INTERACT II
OP Výzkum a vývoj pro inovace	ROP NUTS II Jihovýchod		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	ROP NUTS II Moravskoslezsko		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko
OP Životní prostředí	ROP NUTS II Střední Morava		OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko
Operační program technická pomoc			OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko
			OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko

Zdroj: Strukturální fondy (2010c)

Příloha č. 2

Rozpočet města Ostravy v letech 2009 - 2011 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011
Příjmy celkem po konsolidaci	7 769 211	6 549 693	6 615 176
Financování	483 681	- 304 833	- 118 668
Celkové zdroje	8 252 892	6 244 860	6 496 508
Běžné výdaje po konsolidaci	5 607 340	5 046 957	5 222 574
Kapitálové výdaje	2 645 552	1 197 903	1 273 934
Výdaje celkem	8 252 892	6 244 860	6 496 508
Účelové dotace pro městské obvody	62 009	56 995	52 927
Neúčelové dotace pro městské obvody	631 564	600 122	606 326
Přerozdělení dotací ze státního rozpočtu mezi statutární město Ostravu a jeho obvody	158 655	247 608	311 240

Zdroj: Ostrava (2011f)

Příloha č. 3

Výzkum a vývoj - vybrané údaje za Moravskoslezský kraj

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet pracovišť výzkumu a vývoje	123	134	156	160	176	181	189	192	201
Počet zaměstnanců VaV (fyzické osoby)	3 687	3 345	3 667	3 831	3 886	4 496	5 336	5 395	5 356
Výzkumní pracovníci (přepočtené osoby)	855	855	918	945	1 277	1 404	1 536	1 632	1 835
z toho podle sektorů provádění VaV									
- podnikatelský	437	370	475	497	486	538	577	626	687
- vládní	57	70	75	111	82	86	87	90	75
- vysokoškolský	355	403	359	337	707	778	871	917	1 073
Výdaje na VaV (mil. Kč)	1 761	1 410	2 416	2 212	2 182	5 535	2 765	2 661	3 030
z toho podle zdrojů financování VaV									
- podnikatelské	1 298	865	1 788	1 580	1 375	4 621	1 703	1 703	1 921
- veřejné	456	511	592	598	756	840	1 017	903	973
- zahraniční	4	18	22	10	37	32	33	25	102
Neinvestiční výdaje na vědu a výzkum (mil. Kč)	1 581	1 249	1 909	2 063	2 023	2 194	2 463	2 482	2 886
Udělené patenty v České republice přihlašovatelům z ČR	17	19	20	25	28	24	19	16	18

Zdroj: ČSÚ (2011)

Příloha č. 4

Stručný přehled vybraných projektů z jednotlivých operačních programů realizovaných ve statutárním městě Ostrava

Operační program	Projekt	Celkové náklady v tis. Kč	Získané dotace v tis. Kč
ROP NUTS II Moravskoslezsko	Integrovaný plán rozvoje města, Ostrava - Magnet regionu	577 076	548 518
	Integrovaný plán rozvoje města, Ostrava - Pól rozvoje	981 531	975 251
	Revitalizace přednádražního prostoru Svinov, 2. etapa	613 001	560 908
	Cyklostezka a chodník v úseku ul. Mostní v Ostravě - Hrabová	9 782	2 323
	Klíče pro budoucnost našich dětí ve školských zařízeních města Ostravy	8 047	7 279
	Renovace vozového parku drážních vozidel	703 413	236 000
	Návštěvnické centrum - středisko ekologické výchovy v ZOO Ostrava	79 821	67 570
Integrovaný operační program	Integrovaný plán rozvoje města Ostrava „Budoucnost Vítkovic“	284 839	183 666
	Pořízení nového územního plánu města Ostravy	4 747	4 000
	Přístrojové vybavení kardiovaskulárního centra Městské nemocnice Ostrava	39 987	33 989
OP Životní prostředí	Ekotermo I.	39 089	14 120
	Realizace úspor energie ZŠ	38 671	25 915

	Jugoslávská		
	Výstavba bioplynové stanice v ZOO Ostrava	67 825	17 064
OP Průmysl a inovace	VTP Ostrava, Adaptace podstřešního prostoru sekce C budovy Piano	13 038	8 149
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	Procesní optimalizace odboru ekonomického rozvoje Magistrátu města Ostravy	9 350	7 947
	Nastavení systému řízení lidských zdrojů v Městské policii Ostrava	5 088	4 325
	Sociální firma - využití švédského modelu v podmínkách Moravskoslezského kraje	4 576	4 576
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	Tvorba kurzů pro rozvoj klíčových kompetencí pracovníků městských policií	923	923
	Vzdělávací program pro pedagogy ZŠ a SŠ v oblasti prevence sociálně patologických jevů	3 685	3 685
OP Nadnárodní spolupráce - Střední Evropa	ACT4PPP -Transnational Actions for Public Private Partnerships	3 319	2 777
OP Přeshraniční spolupráce ČR - polsko	Učení bez jazykových bariér	177	150
	Návrat orla skalního do ČR	1 829	1 482

Zdroj: Ostrava (2011d)

